

Labdarúgás

AZ ORSZÁGOS TESTNEVELÉSI ÉS SPORTBIZOTTSÁG MELLETT MŰKÖDŐ
ORSZÁGOS TÁRSADALMI LABDARÚGÓ SZÖVETSÉG TÁJÉKOZTATÓJA
MEGJELENIK ÉVENTE TÍZSZER ★ SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

II. évfolyam, 7. szám. Budapest, 1956. Ára. 3.— Forint

Minden idők legjobb magyar 11-e (III. rész)

Az évi edzés menete

Az edzők megfigyelései a játékvezetésről

Az NB I nagytabellája

Egy gyúró emlékei

A kerek labda az olimpián (1936, Berlin)

A Bp. Vasas eddigi legnagyobb diadaláról... A piros-kékek a bécsi Rapid elleni KK-döntő harmadik mérkőzésén 9 : 2 arányban győztek. Szilágyi I., aki egymaga négy gólt szerzett, bombafejest küld kapura

(Semler Ágota felv.)

Klasszis-csapat lett a Vasas

Amikor a magyar csapatokat benevezték a Közép-európai Kupa küzdelmeire, a KK-bizottság külföldi tagjai fejcsóválva mondogatták:

— A Budapesti Vasas? Jó kis csapat, dehát igazán nem pótolhat egy Honvédot. Ráfizetésesek lesznek a mérkőzéseink, sportbelileg sem lesz kellő értékük.

Néhány külföldi delegátus el sem akarta fogadni a piros-kékeket, s bizony labdarúgó sportunk vezetőinek hosszas bizonygatásra, majd hogynem „asztalverésre" volt szüksége ahhoz, hogy a Bp. Vasas résztvegyen a KK-ban.

S aztán? Erre már minden magyar labdarúgó-szurkoló nagyon jól emlékszik. A prágai UDA és a belgrádi Partizán kiverése után a Bp. Vasas olyan bravúrt hajtott végre, amely előtt most már a legnagyobb külföldi szaktekintélyek is fejet hajtanak. A bécsi Rapidnak, ennek az óriási rutinnal rendelkező klassziscsapatnak a legyőzése a KK döntőjében, főleg pedig a harmadik mérkőzésen mutatott játék igazolta: olyan értékek vannak labdarúgásunkban, amiket — sajnos — még közülünk is sokan nem vettek észre; olyan csapattal rendelkezünk, mint a KK-győztes Vasas, és olyan játékosokkal, akik éveken keresztül az élvonalban voltak, de nemigen akadt lehetőségük, hogy kétségtelen klasszisukat bebizonyítsák.

A Bp. Vasas a döntőnek főleg az első, de különösen a harmadik mérkőzésén játszott úgy, ahogyan csak egy klasszíscsapat képes. Nemcsak tökéletes erőnlét, nemcsak ragyogó lendület, nemcsak mindent elsöprő lelkesedés jellemezte ekkor a Bp. Vasas játékát, hanem a taktikai és technikai érettség, a gyorsaság, a nagyszerű labdakezelés, a jó fejjáték s a gólképesség, amelyek következtében Európa egyik legjobb klubcsapata majdnem kétszámjegyű vereséggel tért haza a Népstadionból.

Nem írunk neveket a játékosok közül, külön-külön nem dícsérünk meg senkit, ezt idejében elvégezte már a napi- és szaksajtó. Baróti Lajos edző nevét mégis megemlítjük, mert véleményünk szerint nagyon jelentős része van a világraszóló siker kivívásában. Nemcsak kiváló elméleti és gyakorlati felkészültségű edző, hanem jó pedagógus is, aki tökéletesen tisztában van játékosai erényeivel és hibáival, aki nemcsak a pályán, hanem a pályán kívül, a magánéletben is atyai jóbarátja, jóakarója, oktatója, nevelője a fiúknak.

A Bp. Vasas szakvezetőségén kívül elsősorban a szurkológárdát illeti még dícséret. Nemcsak a Vasas-szurkolókat — bár kétségtelenül övék az elsőség — hanem azokat is, akik két mérkőzésen úgy buzdították a piros-kékeket, mintha a magyar válogatott játszott volna. A Dózsa, a Honvéd, a Kinizsi, a Vörös Lobogó és a többi csapat szurkolói ezen a két délutánon valóban kitettek magukért s a százezerfőnyi nézősereg egyemberként buzdította Szilágyiékat.

Minden magyar labdarúgó-rajongó nevében forró szeretettel köszöntjük a Vasast, ezt a nagymultú, egyre nagyobb népszerűségnek örvendő munkáscsapatot, amely 45 éves fennállása óta legragyogóbb fegyvertényét vívta ki s közel félévszázad után valóban klassziscsapattá vált.

NB I-es csapataink játékosairól

A Salgótarjáni Bányász játékosainak kivételével már valamennyi NB I. csapatunk adatait ismertettük. Most a tarjániak születési helyét és időpontját közöljük.

Salgótarjáni Bányász

Agócs Lajos	Salgótarján	1936. jan. 11.
Bablena László	Salgótarján	1929. ápr. 21.
Baksa Béla	Karancskeszi	1936. jún. 13.
Bodon Tibor	Salgótarján	1931. júl. 18.
Boldvai László	Szarvas	1937. júl. 1.
Chladni Nándor	Salgótarján	1932. jún. 19.
Csáki Béla	Szeged	1930. máj. 25.
Dávid Róbert	Forgács	1932. dec. 2.
Horváth Sándor	Salgótarján	1934. okt. 29.
Jagodics László	Kisújszállás	1936. júl. 19.
Jancsik Mihály	Somlójenő	1925. okt. 3.
Jedlicska Sándor	Karancsalja	1928. dec. 19.
Koruhely Géza	Homokerenye	1937. dec. 28.
Nagy Pál	Zagyvapálfalva	1936. jan. 22.
Nagymajdon József	Kisterenye	1936. nov. 29.
Neuschel Béla	Salgótarján	1935. jún. 29.
Oláh Dezső	Karancsság	1935. jan. 18.
Oláh Géza	Salgótarján	1925. okt. 1.
Sándor Gyula	Vizslás	1933. szept. 17.
Szojka Ferenc	Salgótarján	1931. ápr. 7.
Taliga Ferenc	Söreg	1935. nov. 18.
Tőzsér Imre	Kazár	1934. ápr. 21.
Vasas Mihály	Békéscsaba	1933. szept. 14.
Vékony Emil	Porcsalma	1936. márc. 11.

Terényi László:

Több társadalmi munkást labdarúgó sportunkba!

Talán az egész magyar labdarúgó-sport történelme során nem folyt még olyan széleskörű és segítő szándékú vita, mint manapság. Azt vitatják, hogyan kellene jobban szervezni a sportágat. Erről írnak a lapok hasábjain, erről beszélnek különböző helyeken sokfelé az országban: utcán villamoson, autóbuszon. Egymást kérdezik: *„Mi a véleménye?*

Mindez azt bizonyítja, hogy

hazánkban a labdarúgó-sport változatlanul népszerű.

Sokan vannak, akik féltő szeretettel figyelik eredményeit. Örülnek a jó teljesítménynek, de akkor sem fordulnak el, ha gyengébbek a nemzetközi eredményeink. A közvélemény — hozzátehetjük: a labdarúgó-sport sokszázezres tábora — éppen most látja jól, hogy *segítségre van szükség és segítenek észrevételeikkel, tanácsaikkal.*

Nem egyszerű kibogozni, mi legyen az azonnali tennivaló, hiszen *néhány év mulasztását nem könnyű rendbehozni,* de az biztos, hogy

a megoldás kulcsa éppen a labdarúgó-sporttal törődő sok tízezer ember kezében van.

Miért? Egyszerű a válasz: *a hozzáértő, a sportágat szerető emberek tízezreit be kell vonni a szervező, nevelő munkába.* Mondhatják, így van ez most is. *Nem ez az igazság!* Ma a legtöbb sportszervezetben, a legfelsőtől a legalsóig, fizetett emberek százai „foglalatoskodnak" a sportággal. A sportszervezetekben annyi függetlenített ember foglalkozik, hogy nem is tudnak egymástól mit tenni.

Túlzottan bürokratikus az irányító, vezető apparátus,

sok a fizetett ember, akiktől nem juthatnak szóhoz azok, akik önzetlenül vállalnának részt a munkából. *Ez pedig a fejlődés nagy gátja.*

Vannak, akik azt mondják: nem nélkülözhetjük a fizetett vezetőket, mert hatalmasan megnövekedett a tennivaló. Kétségtelenül

nagyot fejlődött a sportág,

több mint százezer minősített labdarúgó sportol az országban. Ehhez azonban nem nagyobb létszámú fizetett apparátus, hanem mind több, a „fociért" lelkesedő, *önzetlen ember társadalmi munkája kell.*

A magyar labdarúgó-sportnak hagyományai vannak még a kisegyesületek korából. Amikor szerte az országban több száz sportegyesület, köztük *nagymultú munkás sportegyesületek alkalmazott nélkül végezték az egyesületi munkát.* Álljon itt egyetlen, úgy lehet hasznos, tanulságos példa, hogy lehetett sportolni, labdarúgást szervezni — *bürokratikus apparátus nélkül is.*

A Vas- és Fémmunkások Sportegyesületében a második világháborút megelőző időben komoly sportmunka folyt. Pedig

akkor nem volt milliókat kitevő állami támogatás.

A Vasas-szakszervezet néhány száz pengős „támogatásán" kívül csak a saját bevételek jelentették anyagi forrást. Sokan tudják, hogy ez az egyesület nem, hogy nem sorvadt el, de éppen a legnehezebb időkben erősödött annyira, hogy *alapokat adhatott a mai Vasas Sport Egyesületnek.* Kiknek az érdeme mindez? Azoké a lelkes, áldozatkész vezetőemberéké, akik időt és fáradságot nem kímélve, sokszor még sovány keresetükből a filléreket sem sajnálták, s szívesen feláldozták a sportért. Függetlenített fizetett vezető?... *Nem is gondoltak erre.* Ott voltak a Vasasok „drukkerei", eleinte — igaz — kevesen, de számuk évről-évre növekedett. Az önzetlen, lelkes vezetők, a szurkolók, a játékosok, a kölykök, az ifik, a szeniorok voltak, *akiken felépült a sportág szervezete.* Bürokrácia? Hírből ismerték, szidták is mint a bokrot, mert még az ilyen egyszerű, de áldásos tevékenységet folytató sportszervezetről is *próbált sápot learatni magának.* (Kétszeres rendőrségi díj, mert ügyelni kellett a rendre, borsos pálya- és tornatermi bérleti díjak, nevezési díjak stb. nyomták a kis- és munkásegyesületeket.)

Gond volt bőven. De éppen azért, mert a vezetők és sportolók összefogtak, *megnőtt a jogos egyesületi büszkeség.* Az akkori szakosztályvezetők, intézők, edzők, gyúrók, pénztárosok, könyvtárosok, szertárosok, pályakarbantartók és ki tudja milyen munkát végzőkre még ma is hálás szeretettel gondolnak neveltjeik. Miért csinálták mindezt önzetlenül?

Mert szerették a labdarúgó-sportot, szerették egyesületüket.

Mi mindenre volt képes az önzetlen sportszeretet?

Egyszer a Vasas-labdarúgók a II. o. bajnokság megnyerése után vadonatúj felszerelést kaptak. Egyik mérkőzés utáni éjszaka feltörték a szertárt és ellopták a felszerelést. Nagy volt a kétségbeesés. (Akkoriban 10—12 garnitura felszereléssel még a leggazdagabb egyesület sem rendelkezett.) *A legközelebbi vasárnap ott volt a másik.* A jó ég tudja, kik adták hozzá a pénzt. De a Vasas labdarúgói érezték vezetőik, szurkolóik simogató tekintetéből és lelkes buzdításából, hogy valami közük volt a felszerelés vásárláshoz.

Egy másik példa:

Egy decemberi vasárnap reggelre bőven hullott hó a Béke utcai pályára. Fontos mérkőzésre készült a csapat. *A havazás kétségessé tette a bajnoki fordulót.* A vezetők *nem vártak a sültgalambra.* Gyorsan mozgósították és

a szurkolók, játékosok összefogásával biztosították a mérkőzés lejátszását.

A mérkőzés előtti órákban megtisztították a pályát a bőséges hótakarótól. Igaz, a sportszeretet mellett szerepet játszottak itt az anyagiak is, hiszen *az angyalföldi, újpesti szurkolók fillérei jelentették akkoriban az egyik fő bevételi forrást.*

Ha ma a tagdíjfizetés gyenge arányáról esik szó, önkéntelenül a régi idők jutnak az ember eszébe, *amikor a tagdíjfizetés nagy erény volt.* Amikor

a legkisebb keresetű játékos is szégyelte magát, ha meggondolatlanságból egy havi hátraléka volt.

(Ma az egyesületi vezetők az egyesület pénzéből fizetnek egyesek számára tagdíjat.) Nem volt az sem ritkaság, hogy *a jobban kereső játékosok adták össze a szükséges játékvezetői díjat.*

Sok-sok hasonló példával lehetne még bizonyítani *az összefogás erejét,* azt, hogy a vezetés képes meglenni a bürokratizmus jellemzői nélkül. *Képes eredményes munkát végezni,* ha mind több tevékenykedni akarót megbíz feladatokkal, ha hatáskört biztosít számukra, ha gondoskodik azok állandó támogatásáról, munkájuk ellenőrzéséről.

Mindezekről azért érdemes beszélni, írni, mert *sokan vannak,* akik egy-egy sportág eredményes vezetését *csak* túlzottan bürokratikus, fizetett apparátussal, *mérhetetlen sok pénzzel tudják elképzelni.*

Bizonyosan vannak ma is sportkörök, szakosztályok, ahol *a régi jó hagyományokhoz híven sok lelkes, önzetlen, sportszerető ember összefogásával szervezik az ifjúság sportját.* Ott minden bizonnyal büszkék is eredményeikre. Mégis érdemes emlékezni a hagyományokra, mert a sportszervek túlnyomó többségére nem az önzetlen társadalmi munka, az egészséges szervező, nevelő tevékenység, hanem a hivatalnokoskodás, a bürokrácia a jellemző.

EGY GYÚRÓ EMLÉKEI . . .

— Te Sanyi, nem volna kedved futballistákat gyúrni?

— Nézd Feri, hét éve vagyok a szakmában, az emberi izomzatot igazán elég jól ismerem, sportolókat is gyúrtam már, akik bevetődtek ide. Miről van szó tulajdonképpen?

— Arról, hogy az UTE gyúrót keres a labdarúgó-csapatához. Vállaltam, de csak minden második héten tudok kimenni hozzájuk, gyere, segíts ki, megfizetik a munkát.

Várhidi Pál a gyúrópadon. Balogh mester éppen a középhátvéd vállizmait gyúrja. A háttérben Bukovi Márton edző.
(Semler Ágota felv.)

Ez a kis beszélgetés éppen 34 évvel ezelőtt (pontosan: 1922. augusztus 7-én) zajlott le *Friss* Ferenc és *Balogh* Sándor, a Széchenyi gyógyfürdő két gyúrója között. *Balogh* Sándor akkor 25 éves volt, elvállalta a feladatot: a lilafehérekhez került, s azóta egyhuzamban — 34 éve! — dolgozik Újpesten. Úgy véljük; olyan teljesítmény ez, amilyennel rajta kívül *a világ egyetlen sport-gyúrója sem büszkélkedhetik.*

„Mintha hazamennék . . ."

Balogh Sándor — azaz, ahogy a Bp. Dózsa játékosai és vezetői őszinte szeretettel és megbecsüléssel becézik: *Sáni bácsi* — jelenleg 59 éves, élete nagyobbik részét tehát már a labdarúgó-sportban töltötte el. Szeretettel beszél a szakmájáról, aztán a labdarúgásról és a lila-fehér csapatról.

— Az elején bizony még nem gondoltam arra — meséli — *hogy évtizedekig Újpesten maradok. Akkoriban a sport-gyúrók gyakran változtatták a helyüket, egy-két év után más csapathoz mentek. Jól éreztem magam Újpesten, úgy hiszem, ők is megszerettek, így aztán ottmaradtam. Már hosszú-hosszú idő óta úgy megyek ki a pályára, illetve be az öltözőbe, mintha hazamennék. Valóságos második otthonom lett a pálya, az öltöző. Nem is tudnám elképzelni az életemet a fiúk nélkül, a gyúrás nélkül.*

A bajnoki mérkőzések látogatói ma is láthatják az őszhajú mestert, amint a kapu mögött, kis gyógyszeres táskáján ülve nézi a meccset, s izgul, *nemcsak csapata győzelméért,* hanem azért is, hogy *senki se sérüljön meg a fiúk közül.* Ha mégis megtörténik ilyesmi, kluborvost és edzőt megelőzve, fiatalokat megszégyenítő fürgeséggel rohan be a pályára, hogy segítsen.

A jó erőnlét titka

Balogh Sáni „civilben" a Szépművészeti Múzeum gondnoka. Előző munkahelyén, a Kelet-ázsiai Múzeumban is „rekord-időt" töltött el: „csekély" 23 évet, lelkiismeretes, gondos munkájával kiérdemelve ott is a felettesei elismerését.

Arról beszélgetünk, hogyan bírja a nagy megterhelést jelentő gyúrói munkát, amit hetenként általában 4—5 alkalommal kell igen körültekintően elvégeznie.

— Kiegyensúlyozott, nyugodt családi életet élek — hangzik a magyarázat. — *Negyven éve nem dohányozom. Fiatal koromban, 1916-ban, az olasz fronton is csak azért szoktam rá, mert nem egyszer ellőtték a konyhát, olyankor sokszor éheztünk, s a dohányzással próbáltam csillapítani az éhséget, meg az idegességemet. Akkor megfogadtam magamban: ha hazakerülök, leszokom a dohányzásról. Hazakerültem s azóta nem volt cigaretta a számban.*

(Ezt a pár mondatot csak azért írtuk meg, hogy egyik-másik, gyöngébb akaratú fiatal sportolónk lássa: az ilyesmi is, mint sok más, elsősorban akaraterő kérdése.)

— A hétfői fürdést követő gyúrások alkalmával bizony két-három kilót is leadok — folytatja aztán. — *Ezt a súlyveszteséget kiadós táplálkozással, sok alvással igyekszem behozni. Este legkésőbb 10 órakor mindig ágyban vagyok.*

Őszintén bevallja, hogy néha-néha megiszik egy nagyfröccsöt, esetleg egy pohár sört.

— De csak olyankor, ha különösen nagyon ízlett az ebéd, vagy a vacsora — teszi hozzá. — *A sportolóknak persze nem kell követniök ezt a példát, de ha a fiatal sporttársak majd hatvanévesek lesznek, ők is megengedhetik ezt maguknak.*

Egy kis szakmai eszmefuttatás

A gyúrás néhány szakmai kérdése kerül szőnyegre. *Sáni bácsi* természetesen szívesen beszél ezekről is.

— Vannak játékosok, akik edzés előtt kívánják a gyúrást — magyarázza készségesen — *ezeknek szárazon felrázom az izmait. A többség az edzés után jelentkezik, ők persze nedves gyúrást kapnak a padon.*

1929. szeptemberében, egy prágai mérkőzés szünetében. Az első sorban, balról jobbra: Bányai intéző, Kővágó, P. Szabó, Balogh gyúró, Köves, Víg II., Langfelder Ferenc. Mögöttük Spitz, Borsányi, Ströck.

Azt kérdezzük: hányféle izomzatot különböztetünk meg sportszempontból, sportgyúrói szemmel.

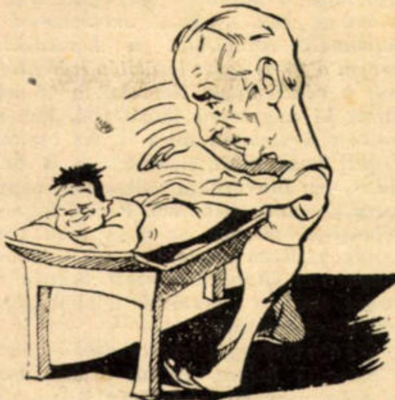
— *Háromfélét* — válaszolja — *Lágyat, közepeset és keményet. Az első csoportba tartozik a maiak közül például Rajna Karcsi. Az ő izmait egészen simán, lapos tenyérrel, enyhén szabad megdolgozni, mert nem bírja az erősebb gyúrást. A lágy izomzat ugyanis különösen érzékeny, az erősebb fogások nagyon ártanának neki. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a lágy izomzatú játékos teste nem egészséges. Ritkább az ilyen izomzat, de azért akad egyik-másik játékosnál.*

A másik csoportba — amint elmondja a továbbiakban — tartozik a játékosok zöme. A közepes izomzat a leggyakoribb, s ez így van más csapatok játékosainál is. *Az ilyen izomzat rugalmasabb*, s az előbbinél erősebb fogásokat is elbír.

— *A harmadik csoportba a kemény izomzatúak tartoznak* — mondja — *Nálunk csak Zsámboki Jóska tartozik ebbe a csoportba. Ő viszont annyira különleges kemény izomzattal rendelkezik, amilyen talán csak Fogl Karcsinak meg Jóskának volt annak idején. Bár Zsámboki igazán sokat és lelkiismeretesen edz, mégis nagyon merev az izomzata.*

Elmondja *Balogh* mester: igen fontos, hogy a játékosokat lehetőleg mindig ugyanaz a kéz gyúrja. Idegen kézben ugyanis — bármilyen jó erőben legyen különben a játékos — könnyen tönkremehetnek az izmai, méghozzá hosszú hetekre.

— *Előfordult már* — mondja Sáni bácsi — *hogy a válogatott csapatot annakidején nem kísérte el gyúró, s a külföldi masszőr — nem rosszakaratból, hanem mert nem ismerte a játékosok izomzatát — bizony két-három focistánk izmait tönkretette. Alig játszottak fél órát, a játékosok nem tudták, miért fáradtak el, szinte halálosan. Azért, mert az idegen gyúró merev ujjai itt-ott szinte összetörték a játékosok véredényeit.*

Egyszóval: nemcsak ügybuzgalom, sportszeretet, hanem *komoly szakértelem is kell* az eredményes, jó gyúrói munkához.

Régi és új játékosok

Sok-sok országot bejárt már *Balogh* mester az elmúlt 34 esztendő alatt. Nemrégen jött haza a Bp. Dózsával Csehszlovákiából és a Német Demokratikus Köztársaságból, s azóta már itthon, a bajnoki mérkőzéseken és a hétközi edzéseken dolgozik serényen a fiúk izmain.

— *Franciaország, Portugália és Spanyolország kivételével minden európai országban jártam már* — emlékezik vissza. — *Sok-sok szép portyán vettem részt, ez a legutóbbi különösen szép volt...*

Nem is lehetne hirtelen összeszámolni, hány játékossal foglalkozott az elmúlt három és fél évtized alatt *Balogh* Sándor. Az azonban bizonyos, hogy *sok száz játékost gyúrt hosszú éveken át.*

— *Kelecsényi, a két Fogl, Paulusz, Schaller, Szidon, Knoll, Priboj és a többiek közül jónéhányan már nem is élnek* — nyúl bele most Sáni bácsi az emlékezés tarisznyájába. — *De rájuk éppen olyan jól emlékszem, mint az utánuk jövőkre: Spitzre, Ströckre, P. Szabóra, Borsányira, Sternbergre, aztán Futóra, Sziklaira, Kocsisra, Vinczére, Ádámra, Zsengellérre és a többiekre mind, akik valaha csak lila-fehér mezben kergették a labdát.*

A maiakat is nagyon szereti Balogh mester, *Várhidi* Palit vagy *Komáromi* Tibit éppenúgy, mint *Szusza* Ferit vagy *Farsang* Bandit.

— *Igazás jól érzem magam ebben a nagy Dózsa-családban* — mondja búcsúzóul Balogh Sándor. — *Még néhány évig szeretném gyúrni a fiúkat s aztán nyugdíjba vonulok. Addig azonban egy bajnokságot is szeretnék „belegyúrni" a csapatba.* **(szűcs)**

Pillanatképek

(Puskás)

(Csak éppen azért írjuk meg az alábbi két apróságot Puskás Ferencről, válogatott csapatunk kapitányáról, hogy majdan, ha évtizedek mulva egy sportkutató vázolni akarja, milyen ember volt ennek az évtizednek legtöbbet vitatott, de kétségtelenül legnagyobb futball-egyénisége, — igazabb képet alkothasson.)

Szabad kérem...?

Amikor csak teheti, sportköre minden mérkőzésén ott van. Akár a „kettő", a „tarcsik" (tartalékok), az „iccsek" (ifjúságiak), a kölykök (úttörők) vagy akár az öreg fiúk játszanak, Puskás ott látható a nézők között. Rendszerint azonnal körülveszi egy kis csoport, barátok és ismerősök, ellenségek és ismeretlenek csoportja. Azoké, akik lesik minden szavát, hogy meghallgassák, — vagy felhasználják ellene. *Puskás* szívesen elvitatkozik velük, „dumál" és kritizál, s közben minden idegszálával a mérkőzést figyeli. Harsányan bekiabál a játszótérre. Egészen csodálatosan, de már nem is meglepő tisztán látja mindig a helyzetet. Ha szava nyomán játszanának a pályán futkosó társai, talán soha sem kapnának ki. Roppant széles és gyors áttekintése, futball-érzéke, játékismerete, taktikai biztonsága egészen bámulatos. *No és a hangja sem mindennapi.* Harsog és sivít, túl minden akadályon.

Ezen a mérkőzésen éppen a Vörös Lobogó ifikkel mérkőztek a Honvéd-ifik. Most is kialakult a gyérszámú közönségből is egy egész kis had *Puskás* körül. Ám alig tíz méterrel odébb másik csoport verődött össze. Ennek közepében *Salamon* Bélát fedezhettük fel. A népszerű komikusról tudvalevő, hogy nemcsak bősz Lobogó-szurkoló, de egykor lelkes társadalmi munkaerő is volt. Amikor egykor az MTK ifiben a fia védett, *Salamon* Béla volt az ificsapat intézője, s ha nem is vehette fel szakszerűségben a versenyt Puskással, sztentori bekiabálásai, állandó irányító és főleg korholó, vagy dicsérő szavai, no meg tréfás megjegyzései szintén túlharsogták volna nem egy operaénekesünk drámai sikításait.

Most is biztatgatta Sala bácsi a Lobogó-gyerekeket, de amikor *Puskás* kezdett rá a harsogásra, elhallgatott. Csak nézett, figyelt a rivális tábort vezérkari főnök gyanánt irányító játékosokra, de nem szólt, torkán akadhatott a szó.

Végre egyszer, úgy látszik lélegzet-szünetet tartott az Öcsi, s pillanatnyi csend borult a kies pályára. Mire Salamon átkiabált a Honvéd-csoport közepe felé:

— *Szabad kérem most már nekem is ordítanom?*

Puskás rögtön visszavágott:

— *Öt percre öné a szó!*

Az újonc

A válogatott csapat útra készen állt. Mindenki megérkezett már, mindenki csupa hatalmas bőrönddel, alaposan felszerelve. Már csak *Puskás* hiányzott. *Puskás* az előző válogatott mérkőzésen tudvalevőleg nem szerepelt. Kihagyták, vagy kimaradt, kihagyását kérte vagy kihagyásra ítélték, — *ne bolygassuk most.* Tény, hogy nem volt válogatott a csehszlovákok ellen.

Végre megérkezett. Egyetlen egy kis kézitáska jelentette a pakkját. A jól felszerelt *Tichy* meglepődve kérdezte:

— *Ez a pici táska az egész csomagod?*

Puskás roppant komolyan válaszolt:

— *Örülök, hogy bekerültem végre a válogatottba! És egy újoncnak ne legyen nagy kofferja!* **(—dd—)**

Minden idők legjobb magyar tizenegye...

(Folytatás)

Első és második cikkünkben a magyar labdarúgás első korszakának legjobb magyar tizenegyét ismertettük, egyik kiváló szakemberünk, *Holits Ödön* megállapitásai alapján. Ez a korszak az 1896-tól 1926-ig terjedő idő legjobb magyar tizenegyét foglalta magában. Most a második korszak legjobb magyar tizenegyét igyekeztünk megállapitani, s e célból *Mándi Gyulával*, a hajdani kiváló, sokszoros válogatott hátvéddel (sőt, minden idők egyik legjobb magyar hátvédjével) ültünk össze. A második korszak 1926-tól, a lesszabály megváltoztatásától, illetve nálunk a profizmus bevezetésétől 1944-ig terjed.

***Mándi* Gyula véleménye és indokolása így szól a második korszak legjobb magyar tizenegyéről**

A kapusok

— *Általában nem könnyű az ember dolga, ha ilyen feladatra vállalkozik* — mondja bevezetőben *Mándi* Gyula. — *Már jóelőre felkészültem a kérdésekre, néhány poszton mégis nagy fejtörést és sok töprengést okozott a legjobbak kiválasztása.* A kapus-poszton ezzel szemben könnyű a helyzet, hiszen *az 1926—1944 közötti időszak legjobb magyar kapusa kétséget kizáróan Szabó Antal, a Hungária negyvenszeres válogatott kapuvédője volt.* Szabó mindazokkal a képességekkel rendelkezett, amelyek egy kapust klasszissá avatnak. Egészen kivételes ruganyossága, bátorsága a legnagyobb feladatok megoldására is képessé tette. *Ő volt tulajdonképpen az első magyar kapus — sőt, egész Európában az elsők egyike — aki nemcsak a gólvonalról irányitotta a hátvédeket, hanem a 16-os egész területén irányitója volt a védelemnek.* Nemcsak a 16-osig futott ki nagyszerű időzitéssel, hanem sokszor a vonalon túlra is. Az osztrák *Franzl* hasonlitott etekintetben is őrá. Hihetetlen bravúrokra volt képes, nagyszerűek voltak vetődései. Kiváló kapusképességei részben azért is bontakozhattak ki ilyen mértékben, mert *a mezőnyben is kitűnően játszott,* bele tudta magát élni a csatárok lelkivilágába, gondolkozásmódjába.

— *Tóth Györgyöt teszem Szabó mögé, a második helyre.* Tóthot óriási ruganyosság, ragyogó labdafogás jellemezte, ezenkívül megbízhatóság és — aránylagos nyugodság. *Háda* is nagyképességű kapus volt, sok bajnoki és válogatott mérkőzésen bizonyitotta be kivételes tudását. A sorrend tehát így alakul:

1. Szabó Antal, 2. Tóth György.

Jelenet válogatott csapatunk idei felkészüléséről, a Nagykőrösi Kinizsi elleni edzőmérkőzésről.

Sok kitűnő hátvéd...

— *Sok remek hátvéddel rendelkezett abban az időben a magyar labdarúgás, nem könnyű dolog kiválasztani közülük a legjobbakat.* Egyik-másikuknál vitára adhat okot az is, hogy a bal- vagy jobboldalon vegyük-e őket elsősorban számításba. *Jobboldalon én Korányi I-et teszem az első helyre,* aki nemcsak a leggyorsabb magyar játékosok egyike volt, de kitűnő rúgótechnikájával, elsőrendű fejelő-készségével valóban megérdemli a pálmát. *Mindkét lábával egyformán tökéletesen rúgott,* bal- és jobboldalon egyaránt rá lehetett bízni a legnagyobb feladatokat is. Éppen nagy gyorsasága révén mindig ki tudott segíteni középen, vagy a túlsó oldalon is. *Testileg erős felépítésű, nagyszerű fizikai adottságokkal rendelkező hátvéd volt,* aki a közelharcokban is rendszerint győztes maradt.

— *A volt kispest—újpesti Dudást teszem jobboldalon a második helyre.* Abszolút kétlábas volt, akárcsak *Korányi,* s nyugodtan nevezhetem a *legjobban és legszebben rúgó magyar hátvédnek.* Helyezkedési érzékben még Korányit is felülmúlta, s mindegy volt neki, hogy a bal- vagy jobboldalon játszik-e.

Biró Sándor

— *Polgár Gyula balszerencsés játékos.* Már tudniillik abban az értelemben, hogy legalább három poszton lehetne őt az első helyre tenni, ha lényegesen huzamosabb időt játszott volna egyazon helyen. *Jobbhátvédnek, középhátvédnek, balhátvédnek, sőt csatárnak is elfogadta volna bármelyik európai válogatott.* Talán mint középhátvéd tudta leginkább kifejteni nagyszerű képességeit.

— *Baloldalon — úgy vélem — nem lehet vita. Biró Sándor nemcsak ennek a korszaknak, hanem valóban minden időknek legjobb balhátvédje.* Ragyogó taktikai felkészültséggel, nagy gyorsasággal — főleg kezdősebességgel —, kiváló rúgótechnikával, majd valamivel később már nagyszerű helyezkedési érzékkel rendelkezett. Testi erejét pompásan ki tudta használni a szabályokadta lehetőségeken belül. Nyugodtsága külön többletet jelentett klubcsapata és a válogatott védelmében. Előre meg tudta itélni az ellenfél támadásait, azok lefolyását. Talán akadt egy-két balhátvéd, aki fejjátékban valamivel jobbnak bizonyult nála, az előbb felsorolt jótulajdonságai révén mégis *nemcsak Magyarország, hanem egész Európa legjobb balhátvédjének tartom.*

— Sternberget, az Újpest volt játékosát tenném a második helyre. *Mindkét lábbal kiválóan rúgott, pompásan helyezkedett, emellett rendkívül gyors volt.* Nagyszerűen fejelő, keményen, de sportszerűen játszó hátvéd volt, s talán mondhatjuk azt, hogy ő alkalmazta először a becsúszó szerelést. A sorrend tehát:

Jobbhátvéd: *1. Korányi I Lajos, 2. Sternberg László.*

Balhátvéd: *1. Biró Sándor, 2.* **Dudás** *Gyula*

Bő választék szélsőfedezetekben

— Fedezetekben általában mindig jól *állt a magyar labdarúgó-sport.* Ebben a korszakban is kimagasló képességű fedezeteink voltak mind a széleken, mind pedig középen. Jobboldalon az én *első számú fedezetem Lázár Gyula,* aki bár csapatában leginkább balfedezetet játszott, de a válogatottban majdnem ugyanannyiszor szerepelt jobbfedezetben is. *A magyar labdarúgás legnagyobbjaihoz tartozott,* elsősorban ragyogó taktikai és technikai képességei miatt. Hallatlan játékintelligencia, tökéletes labdakezelés, imponáló nyugodtság, abszolút kétlábasság, áttekintőképesség voltak a fő jellemzői. Óriási munkabírású játékos volt, pedig egyáltalán nem rendelkezett nagy fizikummal. Inkább támadószellemű játékosnak mondhatom, noha a régi rendszerben — mivel a szélsőt kellett fognia — többet védekezett. Éppen az említett nagy játékintelligenciája révén a háromhátvédes rendszer játékába is az elsők között bele tudott ilelszkedni, sőt ez még jobban kedvezett neki. Mindegy volt számára, hogy száraz, vagy vizes, vagy havas pályán játszik, mindegyiken abszolút biztos volt, remek labdakezelése mellett éppen ezért is nevezték el annakidején *„tanár úr"*-nak.

— *Közte és a többi, akkori jobbfedezet között elég nagy tudásbeli különbséget állapíthatok meg, de a második helyre feltétlenül Borsányit, az egykor olyan népszerű „Borcsát" állítom.* Őt főleg a legnagyobb fokú megbízhatóság, az óriási munkabírás miatt sorolom a második helyre.Inkább a védekező típusú fedezetek csoportjába tartozott, aki ha ráállt a szélsőjére, talán még tűzoltófecskendővel sem lehetett volna róla leválasztani. *Borsányi teljes erőbedobással, egyformán játszotta végig a kilencven percet,* pillanatnyi kihagyás nélkül.

— Baloldalon is könnyű a választás: *Dudás — Lázárhoz hasonlóan — technikailag és taktikailag egyaránt tökéletesen képzett, nagy munkabírású fedezet volt, aki a legnehezebb helyzeteket is mindig ésszerűen, a legjobban tudta megoldani.* Pillanatok alatt úgy kihozta a labdát a kapuja előteréből, hogy a nézők sokszor alig akarták elhinni. Testileg ő sem mondható erős felépítésű játékosnak, mégis *végigbírta a legnagyobb iramú mérkőzéseket is.* Mint egykori csatár, kapura nagyszerűen lőtt, s egykori csatár-mivoltát jól kamatoztatta a fedezet helyén. Bár jól rúgott, szívesebben passzolt, s *labdái legtöbbször hajszálpontosan érkeztek a partner elé.* Lázárhoz hasonlóan kitűnően cselezett, de *cselezései sohasem voltak öncélúak.* Ha együtt játszottak, jól kiegészítették egymást. Védekezésben és támadásban egyaránt kitűnő teljesítményt nyújtott — hosszú éveken keresztül.

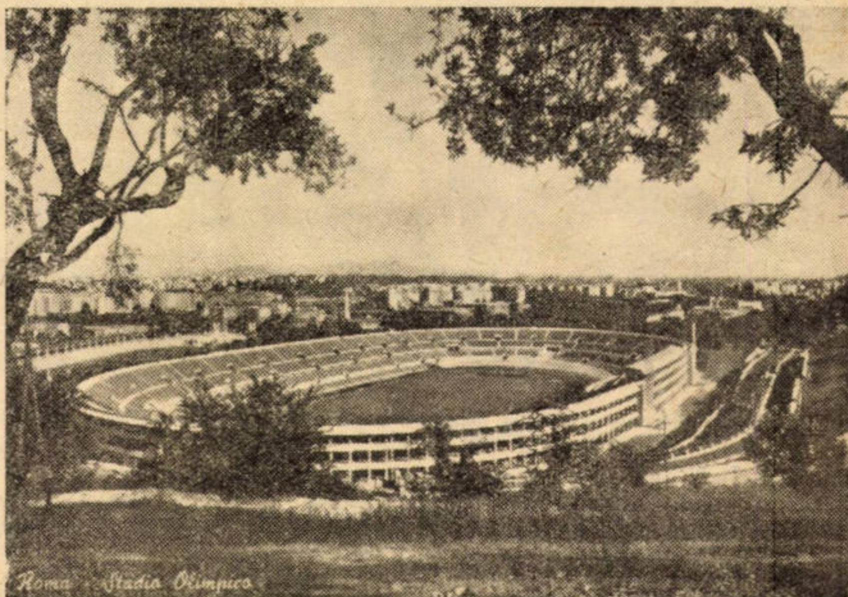
— A volt újpesti *Szalayt teszem a második helyre.* Nagyfokú finomság és szépség jellemezte a játékát, amellett *ragyogóan passzolt.* Feltétlenül a legjobban passzoló magyar fedezetek sorába tartozik. Inkább *jó helyezkedéssel oldotta meg feladatát,* nem futkosott feleslegesen. Jó rúgótechnikája volt, s bár a jobblábát szívesebben használta, *mindkét oldalon egyformán jól megállta a helyét.* Pályafutása első felében még megfelelő gyorsasággal is rendelkezett.

— A felsoroltakon kívül *Fuhrmann, Berkessy, Szalay II* (Nemzeti) és még néhányan a legjobbak közé tartoztak, de Lázárék tudását egyikük sem érte el. Nagymarosit azért nem veszem számításba, mert pályájának delelőjére ő már a felszabadulás után érkezett.

Az előbbiek alapján tehát ez a sorrend:

Jobbfedezet: *1. Lázár Gyula, 2. Borsányi Ferenc.*

Balfedezet: *1. Dudás János, 2. Szalay Antal*

A római olimpiai stadion.

Nagyszerű középfedezetek

— Mivel az egyéni rangsorolásban *nem játszik szerepet az,* hogy a régi, kéthátvédes rendszerben, vagy pedig a korszerű, háromhátvédes rendszerben játszottak-e az itt számításba jövő játékosok, erről felesleges is bővebben beszélni. *Sárosi I-et — úgy érzem, vita nélkül — megilleti az első hely.* Olyan kimagasló alakja volt labdarúgó-sportunknak, amilyen — rajta kívül — talán csak *Orth* György. Játékintelligenciája egészen ragyogó volt, *tökéletes labdakezelését, pompás fejjátékát kell külön is megemlítenem.* Kiváló taktikusnak bizonyult, aki *az egész csapatot irányította,* klubmérkőzéseken és válogatott találkozókon egyaránt. *Játéka színt és szépséget vitt a mérkőzésekbe,* magával tudta ragadni a többi tíz labdarúgót és — más értelemben — az egész közönséget. Később, amikor csatárt játszott, bebizonyította, hogy *itt is extraklasszis,* szerepeljen középcsatárban, jobb- vagy balösszekötőben. *Sárosi játékosegyéniség volt,* éppúgy, mint — más posztokon — *Lázár* Gyula, *Szabó* Tóni vagy *Biró* Sándor, akinek pályafutása rányomta bélyegét másfél évtized labdarúgó-sportjára.

— *Turay I-et illeti a második hely.* Tulajdonképpen ő volt az első magyar középfedezet, aki aztán nagyszerűen játszott középhátvédet is. Kitűnő rúgótechnika, körültekintés, pompás fejelőkészség volt a legerősebb oldala, *mind-*

Bundzsák, a 9:2-s Bp. Vasas—Rapid mérkőzés legjobb játékosa fejel (Molnár Edit felv.)

Az idei KK-mérkőzésekről. Sándor (balról) kapura húz a balhátvéd mellett. Hátrább Hidegkúti. Bp. Vörös Lobogó—Crvena Zvezda 5 : 3.

két lábbal nagyszerűen irányította a labdát, jól kereszlezett. Pillanat alatt meglátta, melyik játékostársa van üresen, vagy a legjobb helyzetben. *Az elsők közé tartozik, aki jól értette a hátulról való támadás-indítást.* Tökéletes munkabírása is legnagyobb értékei közé tartozott.

— Sárosin és Turayn kívül a legjobbak közé tartozott még *Bukovi, Szűcs* György és *Polgár* Gyula. Bukovi nagytechnikájú, remek labdakezelésű, jó fejjátékú játékos volt. A középfedezetek—középhátvédek rangsora tehát:

1. Sárosi György, 2. Turay József.

A jobbszélsők

— Sok jó jobbszélsőnk volt az 1926—27—1944 közötti időben, de *mindegyik között Sas bizonyult a legjobbnak.* Talán *a leggyorsabb magyar jobbszélsőnek nevezhetném,* Braunnál, Tánczosnál, Markosnál és Ströcknél is lényegesen gyorsabbnak. Rendkívül *gyors volt a labdával együtt is,* ami azt jelenti, hogy labdavezetési technikája egészen magas fokon állt. *Nem ragadt az alapvonalhoz,* veszélyesen húzott kapura, ha a helyzet úgy kívánta. Mindig tudta, mikor mit kell csinálnia, *felnézett a beadás előtt,* hogy megfelelő helyre tudja beadni a labdát. Nagyszerűen cselezett, s egyik leggólképesebb jobbszélsőnk volt. Klubcsapatában pompás labdákat kapott összekötőjétől, Müllertől, s ezeket a labdákat rendre megjátszotta.

(Elnézést az olvasótól, el kell mondanom egy személyes élményt. E sorok írója majdnem 20 évvel ezelőtt, 1937. nyarán végignézte Amszterdamban a *Középeurópa—Nyugateurópa* válogatott mérkőzést, amelyen *„Közép"* csapata így állt fel: *Olivieri — Sesta, Schmaus — Serantoni, Andreolo, Lázár — Sas, Meazza, Piola, Sárosi, Nejedly.* Ez az együttes 3 : 1-re győzött, s a *három gólból kettőt Sas szerzett!* De milyen két gólt! Az elsőnél a félvonalról indult el a labdával majd — *kicselezve a ráfutó balfedezetet* — tovább futott. Ekkor a balhátvéd támadta, de *két mesteri csellel őt is átjátszotta.* Közben már mintegy 20 méterre volt csak a kaputól, s ekkor *Jakob,* a német kapus — látva a veszélyt — kiindult eléje. *Sas* még egy-két lépést vitte, majd az eléje futó kapus fölött pompásan átemelte a labdát, amely a 16-osról akadálytalanul jutott a háló baloldalába: Gyönyörű csatárteljesítmény volt! A másik gólját így érte el: *Piola* egészen a balszélen futott el *Sárosi* labdájával, méghozzá villámsebesen. *Minden csatárunk lemaradt az akcióról — Sast kivéve,* aki a középcsatár helyén rohant előre. *Piola* egy pillanatra felnézett, s már *szállt is a labda Sas fejére, onnan pedig — 7 méterről — a jobbsarokba.* Kettős csatárbravúr!)

— *Tánczost is rendkívül gyors szélsőnek ismerhette mindenki,* ha gyorsasága nem is érte el Sasét. Technikailag ő is kiválóan képzett, nagyszerű cselező szélső volt, aki *nemcsak az alapvonalról adott be,* hanem — a legjobb megoldás kívánta módon — már előbb is. Miként *Sas,* ő sem rendelkezett ugyan rendkívüli fizikummal, de ez nem jelentett számára különösebb hátrányt. Technikailag egy hajszállal talán még *Sas* elé is tehetném, *Sas* viszont lényegesen lendületesebb volt.

— *Markos* és *Ströck* is kiváló tulajdonságokkal rendelkezett. Markost rendkívüli gyorsasága és nagyszerű cselezési készsége emeli a legjobbak közé. Végeredményben tehát:

1. Sas Ferenc, 2. Tánczos Mihály.

Takács II. az élen

— *A jobbösszekötőkről szóló megállapításaimat Takács II-vel kell kezdenem.* Jónéhány játékosunkhoz hasonlóan, *ő is egyéniségnek nevezhető,* akinek stílusa, mozgása, gólképessége az egész korszakra rányomta bélyegét. Bár kimondottan jobblábas csatár volt, *világviszonylatban is a legelsők közé kell számítani.* Kevés csatár tudott azóta is úgy helyezkedni, mint ő. Szinte minden esetben előre tudta, mi lesz a labda útja, hová kell eléje mennie. Kitűnő érzékkel vett részt a csatársor folyamatos összjátékában, nagyszerű labdákkal foglalkoztatta szélsőjét. *Legnagyobb erényének mindenesetre a ragyogó helyzetfelismerést és az ebből adódó gólképességet mondhatom.* Négy bajnoki évben szerezte meg a „gólkirály" címet, s bár góljainak jó részét aránylag közelről lőtte, *távolról is bombaerős lövései voltak.* Az biztos, hogy jaj volt annak a kapusnak, aki kiejtette a labdát, *Takács II a másodperc töredéke alatt ott termett s már zörgött is a háló.* A kapu előtt keresztben elsuhanó beadásokra is *legtöbbször idejében rajtolt,* s ha beletette a lábát, *biztos volt a gól.* Meg kell mondanom, hogy fejjátékban valamivel gyengébbnek bizonyult.

— *Avart sorolom a második helyre.* Ez az erőstestalkatú, szinte tankszerűen mozgó játékos óriási rúgótechnikával rendelkezett. A tankszerű jelző alatt mindenesetre *nagyon gyorsan mozgó tankot értek.* Állóhelyzetből is hatalmas rúgóereje volt, nagyszerű keresztlabdákat kapott tőle a balszélső is, pompásan részt vett a folyamatos összjátékban. Bár a jobblába erősebbnek mondható,

Takács II. József

ballal is hatalmas lövéseket eresztett meg, mert hihetetlen *erős bokákkal* rendelkezett. *Vincze* Jenőt is meg kell említenem, elsősorban kitűnő cselezőkészsége, jó lövései, támadásépítése és nagy-nagy munkabírása, megbízhatósága miatt. A jobbösszekötők élcsoportjának a sorrendje tehát:

1. Takács II. József, 2. Avar István.

A középcsatárok

— Az első helyre olyan játékos kerül, aki *középfedezetben is, középcsatárban is extraklasszis* volt, de aki mégis a csatársorban nyújtott hosszú időn át ki-

Cseh II. László

magasló teljesítményt. *Kalmár Jenőről van szó, akit a magyar labdarúgás egyik legnagyobb egyéniségének tartok.* Robbanékonyság, tökéletes labdakezelés mindkét lábbal, nagyerejű, jól irányított lövések, egészen kivételes fejelőtudás, nagyszerű taktikai érzék *Kalmár* Jenő fő jellemzői. Játéka inkább egyéni volt, *a mérkőzések seregét egyedül el tudta dönteni.* Hallatlan játékkultúrája, irányító készsége — az előbb elmondott erényeivel együtt — *korának világviszonylatban is legjobbjai közé emelték.* Irányított, bombaerős fejeseire még ma is sokan emlékezhetnek. Legtöbbször *magasabban volt* a feje, ha a kapu előtt felugrott, *mint a labdáért nyúló kapus keze!*

— Nagy problémát jelent, hogy kit állítsak a második helyre a középcsatárok sorában. *Cseh Lászlóra esett a választásom,* mert bár gyakran játszott jobb- és balösszekötőt is, *igazi tudása a középcsatár posztján virágzott ki teljesen.* Technikailag tökéletesen képzett, remekül irányító, nagy kezdősebességgel rendelkező csatár volt, rendkívül gyors labdavezetéssel, a legváratlanabb elgondolások végrehajtásával, jó lövésekkel. Kétszer volt gólrekorder! A középcsatároknál tehát:

1. Kalmár Jenő, 2. Cseh II. László.

Kiváló balösszekötők

— *Kevés poszton olyan nehéz a „válogató" helyzete, mint éppen balösszekötőben.* Számos nagyképességű játékossal rendelkeztünk ezen a csapathelyen. *Zsengellér* Gyulát teszem az első helyre, elsősorban *ragyogó technikai tudása és gólképessége miatt.* Kiváló irányító, abszolút kétlábas, tökéletes végrehajtó volt s minden esetben *a csatársor szellemi vezérének bizonyult.* Általában nem a bombaerős, hanem a tökéletesen irányított, a sarkokra helyezett lövések

Zsengellér Gyula

jellemezték, ámbár bivalyerős lövéseket is láthattunk tőle. Kitűnően cselezett, sokat mozgott, de — *nem túlsokat.* Inkább jól helyezkedett, *mindig tudta, mikor hová száll vagy gurul a labda.* Mozgása néha talán lomhának tűnt, mégis rendkívül gyors játékosnak mondható. Főleg a kezdősebessége volt nagy. A szélsőket jól foglalkoztatta, játékát mindig színessé, változatossá tudta tenni. *A legjobban cselező magyar játékosok közé tartozott.* Rendkívüli gólképességére jellemző, hogy négy bajnoki évben a legtöbb gólt szerezte.

— *Bodola Gyula következik utána, mégpedig mindössze egy hajszállal.* Bodola — Zsengellérhez hasonlóan — úgynevezett észjátékos volt, hihetetlen munkabírással, s *ebben még Zsengellért is felülmúlta.* Játéka erőtől duzzadt, *kilencven percen át „hajtott" Bodola egyik 16-ostól a másikig,* nagyerejű lövéseket küldött kapura még 30 méterről is, főleg ballábbal. Csapatjátéka hasznosabb volt Zsengellerénél, de Zsengellért, előbb elmondott jótulajdonságai, *valamivel Bodola elé helyezik. Toldi* Gézát és *Spitzet* kell még említenem ezen a poszton. A balösszekötők sorrendje:

1. Zsengellér Gyula, 2. Bodola Gyula.

Klasszis balszélsők

— *Ebben az időszakban balszélsők tekintetében igen jól állt a magyar labdarúgás. Titkos Pál szerintem nemcsak ennek a korszaknak, hanem minden időknek legjobb magyar balszélsője volt, a leggyorsabb, leglendületesebb, legjobb labdakezelésű balszélső valamennyi között.* Pompásan futott el, nagyszerűen adott be, de nem ragaszkodott az oldalvonalhoz, hanem szélsebesen húzott kapura és *bődületes erejű lövéseket eresztett meg.* Nem véletlen az sem, hogy *negyvenhét esetben játszott a magyar válogatottban,* s számos olyan mérkőzésre vissza tudok emlékezni, amit szinte egymaga nyert meg, akár közvetlenül, akár közvetve. *Mindkét lábbal remekül vezette a labdát, s jobbal-ballal egyformán jól lőtt.* Tervszerűen változtatta a helyét, s például Hiressel — aki balösszekötőben és balszélen egyaránt ugyancsak klasszis volt — rengeteg veszélyes, helycserés támadást vezetett. Az ellenfél védői bizony nem egyszer *szinte megszédültek, ha Titkos ellen kellett játszaniok.*

Titkos Pál

— A sok jó balszélső közül *Kohut érdemli meg a második helyet.* Kitűnően lőtt, bár ő kimondottan ballábas szélső volt. A legnehezebb szögből is „életveszélyes" lövéseket küldött kapura, sokszor szinte a szögletzászlótól. Lendületesen futott el, gyorsaságát is ki tudta használni. *P. Szabó* is a legjobbak közé tartozott. Keményt, Gyetvait és Tóth Mátyást is a klasszis balszélsők közé sorolhatjuk. A balszélsők sorrendje:

1. Titkos Pál, 2. Kohut Vilmos.

A korszak legjobb csapata

A felsoroltak alapján kialakult legjobb tizenegy tehát a következő:

Szabó

Korányi I **Bíró**

Lázár **Sárosi** **Dudás II**

Sas **Takács II** **Kalmár** **Zsengellér** **Titkos**

A második csapat:

Tóth Gy.

Sternberg **Dudás I**

Borsányi **Turay** **Szalay I**

Tánczos **Avar** **Cseh** **Bodola** **Kohut**

A következő cikkben a magyar labdarúgás harmadik korszakának, az 1945-től napjainkig terjedő időnek a legjobb labdarúgóit vesszük bonckés alá.

Szűcs László

Herkenrath, Fritz Walter és társaik

A *„Kicker"*, a nagy nyugatnémet labdarúgó szaklap érdekes ranglistát közöl az NSzK játékosairól. Három csoportba sorolja őket — posztonként — s az első-ben a *nemzetközi klasszisok* kapnak helyet. Íme, a németek nemzetközi klasszisai:

Kapus: *Herkenrath, Trautmann, Kwiatkowski, Sawitzki.*

Szélsőhátvéd: *Posipal, Juskowiak, Erhardt, Schmidt, Retter.*

Középhátvéd: *Liebrich, Posipal, Schlienz, Wevers.*

Fedezet: *Eckel, Dörner, Mai, Harpers, Röhrig.*

Jobbszélső: *Rahn, Klodt.*

Összekötő, *Fritz Walter, Pfaff, Schröder, Röhrig, Morlock.*

Középcsatár: *Biesinger, Ottmar Walter, Uwe Seeler.*

Balszélső: *Vollmar, Schäfer.*

Tömegverekedés, öt súlyos sebesült, 100 gumibotos rendőr . . .

(Brazil—spanyol „csendélet")

A közelmúltban Spanyolországban portyázott a braziliai Botafogo csapata. Barcelonában, az egyik esti mérkőzésen már 2:0-ra vezetett a vendégcsapat az első félidőben. *Sportszerű játék folyt*, a brazilok szépen, „elegánsan" játszottak. A II. félidő elején a brazil kapu volt ostrom alatt. Aztán ismét brazil támadás következett. Lőttek is gólt a brazilok, a játékvezető azonban nem adta meg. A következő spanyol támadásnál *Kubala* és a brazil kapus egyszerre ugrott fel a labdáért. A labda a kapusé lett, azonnal ki is rúgta a brazil kapuvédő, de rögtön utána —

— mint egy őrült — előreszaladt és a legközelebb álló két spanyol csatárt ütlegelni és rugdalni kezdte.

Kubala segíteni akart bajbajutott honfitársain, de nem ért el odáig, mert *három brazil nagyhirtelen rávetette magát.* Ekkor a Barcelona gyúrója, egy 50 éves férfiú, szódavizes palackkal sietett két sérült játékosa segítségére, de *ő sem érte el célját*, mert a brazil középhátvéd egy jól irányzott rúgással leterítette. (Súlyos sérüléssel, kórházba került a gyúró.)

Tulajdonképpen most kezdődött az igazi csetepaté. Ebben már a brazil csapat vezetői, gyúrói és tartalékjátékosai is tevőlegesen résztvettek és szinte

fantasztikus verekedésbe kezdtek.

Persze, *a Barcelona tartalékjátékosai sem voltak restek* — pihent játékos mindig jól jön egy kis verekedésnél — és bajbajutott társaik segítségére siettek. *A kitűnően küzdő brazilokkal azonban nem bírtak.* Ekkor 100 — gumibottal felszerelt — rendőr avatkozott a harcba. *A brazilok addigra már 5 spanyol játékost „készítettek ki"* úgy, hogy kórházba kellett őket szállítani, aztán a rendőrökkel is szembeszálltak, de hiába, a gumibot az mégiscsak gumibot, ilyesfélével pedig *a derék brazil harcosok pillanatnyilag nem rendelkeztek.* Így aztán végül győzött a rendőri túlerő . . .

Sokan feltehetnék a jogos kérdést: *vajon mit csinált ez idő alatt a játékvezető?* Egy ideig a pálya közepéről nézte az eseményeket, aztán kiment és a *megafonon keresztül közölte, hogy*

kiállítja az egész brazil csapatot,

még a tartalékokat is.

A brazil együttes tagjai különben egész nap a rendőrségen voltak kihallgatáson és csak hosszú órák múlva hagyhatták el Barcelonát. A brazil kapust azonban nem engedte el a rendőrség, sőt *le is tartóztatta.*

A spanyol sajtó felháborodottan ír a történtekről s legenyhébb jelzőik *„civilizálatlan vadak"*-nak emlegetik a brazil játékosokat.

A svédországi *„Idrottsbladet"* azt írja cikke végén: *„sajnálatos, hogy ezek a játékosok, akik a pályán kívül olyanok, mint a gyermekek, nem tudnak magukon uralkodni".*

Az év legjobb olasz 11-e

A *„Sport Illustrato"*, a nagy képes olasz sportújság minden évben pontozza az elsőosztályú játékosok teljesítményét. Az 1955/56-os bajnoki évben a következő tizenegy játékos alkotja az 1955/56-os bajnoki idény legjobb csapatát:

Lovati (Lazio) — *Farina* (Sampdoria), *Bernasconi* (Sampdoria), *Cervato* (Fiorentina) — *Liedholm* (Milan), *Pilmark* (Bologna) — *Julinho* (Fiorentina), *Annovazzi* (Atalanta), *Pivatelli* (Bologna), *Schiaffino* (Milan), *Carapellese* (Genoa).

A második csapat:

Viola — Comaschi, Ferrario, Pavinato — Larsen, Bergamaschi — Antoniotti, Ricagni, Boniperti, Montuori, Brugola.

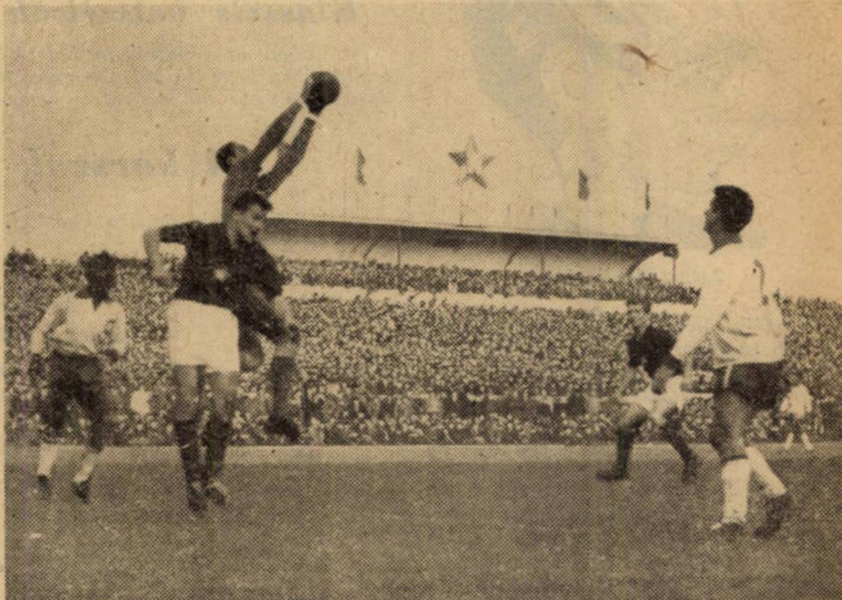
Jó erőben van a nagypapa...

Az angol sajtó beszámol arról, hogy az *Onibury* nevű, kis amatőrcsapatban egy kiváló csatár játszik, név szerint Jack *Yates*. Yates a középcsatár posztján szerepel, s legutóbb a Clum elleni bajnoki mérkőzésen egymaga négy gólt lőtt. Csapata legutóbbi hét mérkőzésén pedig összesen 19-szer volt eredményes, közte nem egyszer ért el „mesterhármast".

Mindez nem volna csodálatos, hiszen másutt is vannak gólképes középcsatárok.

Sokkal érdekesebb viszont az, hogy Jack bátyánk már 45 éves — és nagypapa.

A „bajnokok bajnoka 1955-ben" címet Franciaországban — a l'Equipe közlése alapján — Raymond Kopa (igazi nevén: Kopaczewski), a lengyelszármazású, kiváló csatár nyerte el. Mögötte Bozon (az úszó) végzett a második, Bobet (a kerékpáros) a harmadik helyen.

Az év nemzetközi mérkőzéseiről . . . A 0 : 0-ra végződött Csehszlovákia—Brazília találkozón (Prágában) Gilmar, a brazil kapus lehúz egy magas labdát.

Honti György:

Az évi edzés menete

A szocialista élet minden megnyilvánulása tervszerűségen alapul.

A sport, a szocialista élet alkotó eleme, szintén csak tervszerűség és meggondolt, részleteiben kidolgozott terv alapján űzhető és csak így lehet eredményes.

Különösen fontos a tervszerűség a labdarúgásban. Az évi előrelátható igénybevétel figyelembevételével az edzéstervet egész évre el kell késziteni.

1. Csanádi Árpád:
2. Pálfy György:
3. Pálfai János:
4. R. E. Motiljanszkája:
5. M. A. Cserevkov:
6. B. A. Árkágyev:
7. Tovarovszkij:
8. Bukovi—Csaknády:
9. Lakat Károly:
10. W. Winterbottom:

A téma kidolgozásánál egyénileg szerzett tapasztalataimat is felhasználtam.

Összeállításnál szem előtt tartottam a

1. végrehajthatóságot, 2. fokozatosságot, 3. sokoldalúságot, 4. általános alkalmazhatóságot, 5. zökkenőmentes lebonyolítást, 7. szaktudás növelését, 8. sportszerű életfelfogás kialakítását, 9. az egészségügyi előírások betartását, 10. helyes világnézet megszerzését.

A fentiek alapján a téma-kidolgozás vázlata az alábbiak szerint alakul:

a) *Bevezetés:*

1. Szocialista nevelés a labdarúgásban.
2. A tervszerűség szükségessége.
3. Az edzésterv elkészítésének szempontjai.
4. Évi célkitűzések.

b) *Tárgyalás:*

1. Technikai szempontok.
2. Taktikai szempontok.
3. Erőnléti szempontok.
4. Nevelési szempontok.
5. Edzések lebonyolítása.
6. Évi foglalkozás felosztása.

A fokozatosságra felépitett edzési időszakokra, majd azokon belül hónapokra és napokra felbontott edzésterv alapján végezheti munkáját eredményesen az edző, és érhet el jó eredményeket és kimagasló formát a labdarúgó-játékos.

„*Az évi edzés menete*" alapos és körültekintő elkészitéséhez irányelvként a következő hasonló tárgyú műveket tanulmányoztam át és vettem alapul:

Labdarúgás
A labdarúgás iskolája
A labdarúgás edzése
Sport és életkor
A gyermekek testnevelése
A futballjáték taktikája
A labdarúgás
Ifjúsági labdarúgók edzése
Labdarúgás
Soccer Coaching, 1952.

7. Az egyes időszakok általános ismertetése.
8. Az egyes időszakok részletes ismertetése.

c) *Befejezés:*

1. Az edzések levezetésének eszközei.
2. Gyakorlati oktatás.
3. Elméleti oktatás.
4. Az előadások anyaga.
5. Nevelői ráhatás.
6. Szervezés.

Az évi edzésterv előrelátó összeállítása, a megállapitott irányelvek betartása és betartatása, részleteiben és egészében meghozza a célkitűzésekben megkívánt eredményeket.

Szocialista államban a termelés, nevelés és testnevelés területén minden célkitűzést a legaprólékosabb tervek alapján valósítunk meg.

A nevelés, a sport egész területén, de különösen *a labdarúgásban*

csak előre elkészített,

jól meggondolt tervek alapján lehet a felkészítés, a formábahozás és formábantartás munkáját elvégezni.

Az edzéstervek elkészítése előtt kritikus szemmel meg kell vizsgálni az előzőévi edzések menetét és az előzőévi teljesítményeket.

Az előzőévi munka alapján, a kitűzött céloknak és feladatoknak megfelelően kell minden tevékenységet beállítani. A tervszerűséget pedig úgy biztosíthatjuk, hogy az egyes edzések anyagát és az edzői teendőket a célnak megfelelően előre elrendezzük.

A tervszerűen felépített, rendszeres edzéssel minden különösebb nehézség nélkül hozzászoktatjuk a szervezetet ahhoz, hogy nagyobb teljesitményeket hosszabb időn át tudjon nyújtani.

Gondos és tervszerű munkával és a legjobb módszerek felhasználásával úgy kell edzeni a reánk bízott labdarúgókat, hogy képességeik mielőbb kibontakozhassanak és tudásuk elérhesse a legmagasabb fokot.

Az edzésterv elkészítésekor figyelembe kell venni:

1. a labdarúgó szakosztály fejlesztési tervét, 2. a munkatervet, 3. a versenynaptárt, 4. a játékosok fejlettségi fokát, 5. a játékosok rendelkezésére álló időt, 6. a helyi körülményeket, 7. a fokozatosság, 8. a sokoldalúság, 9. az alkalmazhatóság, 10. az egészségfejlesztés, 11. a tudatosság, 12. az állandó ismétlés — *elvét.*

Az egész évi felkészítésben a feladatok és célkitűzések az alábbiak szerint foglalhatók össze:

1. a tervszerűség biztosítása, 2. tudományos alapokra való helyezés, 3. a fokozatosság betartása, 4. az MHK-ra való felépítés, 5. megfelelő felkészítés után az MHK-próbák letétele, 6. maximális erőnlét biztosítása, 7. tökéletes labdakezelés elérése, 8. csapatmunka egységessé tétele, 9. csapatmunka fejlesztése egyéni foglalkozással is, 10. taktikai megoldások gyakorlása, 11. kollektív csapatszellem, 12. elméleti és politikai tudás színvonalának emelése, 13. különféle elméleti előadások tartása (nevelési, szakmai stb.), 14. öntudatos sportfegyelem kialakítása, 15. adminisztrációs munka időbeni elvégzése.

Az évi edzéstervet — az előző évi munka eredményeit figyelembevéve — mindig magasabb színvonalról indulva kell kezdeni, biztosítva a fokozatos fejlődést és a végső cél mielőbbi elérését.

Az egyes edzési időszakokban a

gyakorlati feladatok

úgy oldandók meg, hogy a foglalkozások célszerű és helyes adagolásával a játékosok korai megerőltetése elkerülhető legyen, de a bajnoki idény megindulásakor formájuk olyan színvonalat érjen el, amit *az edzések erősítésével még tovább, magasabb színvonalra lehessen emelni.*

Fontos ez annál is inkább, mert a későbbi edzések során az erőnléti gyakorlatok teljes fenntartása mellett a

A Pécsi Dózsa csapata. Álló sor, balról jobbra: Kamondi, Hegyi Opova, Fazekas, Horváth, Danka. Guggoló sor: Pleck, Brada, Csupák, Szőcs, Kresz.

A sztálinói Sahtyor sportegyesület központi stadionja. A hazai csapat a leningrádiakkal mérkőzik.

magasabb fokú technikai gyakorlatokra és újszerű taktikai megoldások elsajátítására is gondot kell fordítani.

Technika terén:

Az előző évben megnyilvánult technikai készségek és képességek figyelembevételével a további fejlődés alapfeltételeit és lehetőségeit kell megteremteni:

Ezek: 1. az eddigi képességek további csiszolása, javítása, 2. a labdakezelés minden mozzanatának tökéletes beidegzése, 3. ütemveszteség nélküli labdaadogatás, 4. időveszteség nélküli labdaátvétel, 5. az egyes játékpontok sajátosságainak megfelelő egyéni képzés, 6. hátvédek és fedezetek gyors támadás-indítási képességének fejlesztése, 7. kapuralövés különféle helyzetben, 8. a kapusok továbbfejlesztése a vonalon, kifutásban, valamint a támadások megindításában egyaránt, 9. a csapat jellemző játékmodorának kialakítása.

Taktikai szempontból:

1. Különféle taktikai rendszerek ismertése.

2. A taktikai képességek sokoldalúvá fejlesztése.

3. Különféle játékrendszerek elméleti és szemléltető módon való oktatása:

a) hátravont szélsők és középcsatár, előretolt összekötők rendszere,

b) *majd az összekötők hátravonása, a szélsők és középcsatár előretolása,*

c) *szélsők és középcsatár gyakori helycseréje stb.,*

d) *támadó-játék tömörülő védelem ellen.*

4. Korszerű taktika követése a játékosok egyéni képességeinek figyelembevételével.

5. Fedezetek rövid és hosszú adogatása, keresztlabdák helyes alkalmazása.

6. Hátvédeknél a szoros emberfogás és területvédelem gyakorlása.

7. Hátvéd és fedezet, fedezet és csatárok helyzetnek megfelelő helycseréje.

8. Kiugratás, lyukrajátszás meredek leadással.

9. A pályához és az ellenfélhez való gyors alkalmazkodó-képesség.

10. Taktika fejlesztésére alkalmas edzésjátékok beiktatása.

Erőnlét terén:

1. Tervszerűség és fokozatosság elvének betartása.

2. A legnagyobb teljesítményekre képes erőnlét kialakítása.

3. Egész testet fejlesztő és erősítő gyakorlatok állandó alkalmazása.

4. Rugalmasság és gyorsaság fejlesztése.

5. Az edzésterv rugalmas kezelése, a letörés elkerülése végett.

6. A játékosok erőnlétének állandó figyelemmel kísérése.

7. Az edzésmennyiség megfelelő adagolása.

8. Váltók, játékok, versenyek szórakoztató adagolása.

9. Játékosok egészségének állandó védelme és fejlesztése.

10. Sportszerű életmód megvilágítása kiselőadásban.

11. A helyes étkezés ismertetése; alkohol és nikotin káros hatásának megvilágítása.

12. Általános szabály: inkább valamivel kevesebbet, mint többet dolgoztassunk.

Elméleti szempontból:

A kívánalmak tudatosítása nagyban elősegíti a gyakorlati kivitelezést. Ezért e téren az alábbiakat kell pontosan szem előtt tartani:

1. A kiselőadások célszerű összeállítása, 2. egységes játékfelfogás tudatosítása, 3. egyes csapatrészek taktikájának helyes megállapítása, 4. különböző játékfelfogások megvitatása, 5. védekezési formák, csatártaktika, kezdés, szabadrúgás, szögletrúgás taktikája stb., 6. a kapusok taktikai oktatása, 7. elmúlt mérkőzések tapasztalatainak megvitatása, 8. játékszabályok gyors kihasználása, taktikai megoldásokkal, 9. soronlevő mérkőzések taktikájának megállapítása

Nevelés terén:

A labdarúgó-játékos helyes nevelése megkönnyíti az edző munkáját és lehetővé teszi kimagasló eredmények elérését.

A sportszerűen viselkedő, fegyelmezett játékos jobban megérti és hamarább magáévá teszi az e téren szükséges tudnivalókat.

1. Régi és haladó hagyományok ismertetése. 2. A labdarúgás nemzetközi jelentőségének tudatosítása. 3. A szocialista sportrendszer megvilágítása. 4. Szovjet tapasztalatok célszerű átvétele és alkalmazása. 5. A csapat harcos és sportszerű magatartásának továbbfejlesztése. 6. Kultúrigények felkeltése és fejlesztése. 7. Komoly irodalom rendszeres olvasása, majd vita. 8. Kultúrrendezvények rendszeres látogatása. 9. A türelmes és idegesség nélküli oktatás. 10. Edzői példamutatás. 11. Nevelőhatású megjegyzések baráti alkalmazása. 12. Erkölcsi kérdések megvilágítása. 13. Önkritika megfelelő kialakítása. 14. Családi élet és környezetvizsgálat. 15. Ellenőrzés.

A nevelési kérdésekben az egységes állásfoglalás a legfontosabb mind a vezetők, mind a szakosztály összes edzői részéről, hogy a játékosok átérezzék a helyes sportfelfogás jelentőségét, de egyúttal az előttük álló példákból lássák annak hatását és eredményeit is.

Az edzések lebonyolítása

1. Az edzéstervek csak irányelvek, amelyek szükség szerint rugalmasan, az adott viszonyoknak megfelelően megváltoztathatók.

2. Az edzéseket vagy az előre megállapított edzési terv, vagy a viszonyoknak megfelelően megváltoztatott új, rugalmas edzési terv alapján kell levezetni.

3. Az ötletszerű edzésektől tartózkodni kell.

4. Általános törekvés legyen a magyarázattal egybekötött bemutatás.

5. Az adott körülményeket mindenkor figyelembe kell venni.

6. A tervek összeállításánál a végrehajthatóságot szem előtt kell tartani.

7. A játékosokat állandóan figyelemmel kell kísérni.

8. Hibákat, lazaságot, sportszerűtlenségeket meg kell akadályozni.

9. A fokozatosság állandó szem előtt tartása.

10. Tervszerűség, rendszeres munka és ismétlés állandósítása.

11. Játékosok egészségének megóvása.
12. Rendszeres mérkőzés-előkészítés (tervkészítés).
13. Magasfokú erőnlét kialakítása.

Az évi edzési időt a felkészülés feladatai és jellege szempontjából négy időszakra osztjuk:

I. *átmeneti,*
II. *alapozó,*
III. *formábahozó,*
IV. *formábantartó időszak.*

A labdarúgók egész évi elfoglaltságát figyelembevéve, a labdarúgóknak egész évben rendszeresen kell végezniök sportmunkát.

Az évi foglalkozási tervet az alábbiak szerint oszthatjuk fel:

I.	II.	III.
Alapozó időszak I. 20—II. 20.	Formábahozó időszak II. 30—III. 15.	Formábantartó időszak III. 15—VI. 15.
Átmeneti vagy idényközi időszak VI. 15—VII. 15.	Formábantartó időszak VII. 15—X. 15.	Átmeneti időszak X. 15—I. 10.
IV.	V.	VI.

1. az alapozó időszak (6 hét, körülbelül január 10—február 20)
2. formábahozó időszak (3 hét, kb. február 20—március 15);
3. formábantartó (tavaszi) időszak (13—15 hét, kb. márc. 15—jún. 15);
4. átmeneti vagy idényközi időszak (3—4 hét, kb. június 15—július 15);
5. formábantartó (őszi) időszak (13—15 hét, kb. július 15—okt. 15);
6. átmeneti (téli időszak), az utolsó mérkőzéstől az alapozó időszak kezdetéig.

Ezek az időszakok nincsenek élesen elhatárolva. Az egyes időszakok szervesen kapcsolódnak egymáshoz és egymásra épülnek.

Az időtartamuk szükség szerint változhat, az évi célkitűzések és a versenynaptár követelményei alapján.

Az edzésnapok felosztása

A felnőtt labdarúgók hetenként általában négy edzésen, egy edző- vagy bajnoki mérkőzésen vesznek részt.

Az edzési napok: kedd, szerda, csütörtök, péntek, amelyek naponta az alábbi foglalkozás alapján oszlanak meg.

Hétfő: esetleges sérült játékosok gyógykezelése, gőzfürdő;

Kedd: erőnléti, labdatechnikai gyakorlatok, játékos-értekezletek;

Szerda: labdarúgó taktikai gyakorlatok, labdajátékok, oktató és edzőmérkőzések;

Csütörtök: egyéni foglalkozás egyes játékosokkal, taktikai megoldások csapatrészekkel;

Péntek: erőnléti edzés, egyéni és csoportos labdakezelési gyakorlatok. Az elkövetkezendő mérkőzés taktikai megbeszélése. Mérkőzés-terv készítése.

Az edzésnapok munkája és a taktikai megbeszélések általában az állóképesség megszervezését, a technikai és taktikai képességek csiszolását és állandó javítását szolgálják.

A szakmai megbeszélések is erre irányulnak, ahol a játékosokat rá kell vezetni a hibák feltárására.

Az elméleti képzésnél esetleg meghívott előadót is lehet igénybevenni.

I. Alapozó időszak

(Január 10—február 20)

Célja, sokoldalú erőnléti edzéssel, az általános magasfokú állóképesség megteremtése és a későbbi jó forma megalapozása.

Ez a vérrendszer, a légzőrendszer munkaképességének, a szervek zavartalan összműködésének és az egészség színvonalának emelkedésében jut kifejezésre.

Ebben az időszakban kell a legerősebb edzést végeztetni, amelyben a bemelegítő futások, az egész test erősítését célzó gimnasztikai gyakorlatok, állóképességet fejlesztő mezei futások, majd különböző technikai gyakorlatok kerülnek beiktatásra.

A magasfokú erőnlét megszervezésén kívül *ebben az időszakban kell fejleszteni a már megszerzett technikai képességeket is* és ilyenkor kell lerakni a technikai alapokat. *A legnagyobb tudású játékosnak is teljes mértékben át kell vennie a labdarúgás technikai ábécéjét,* el kell sajátítania a tökéletes beidegzést, a gazdaságos erőbeosztást.

Ugyanakkor azonban meg kell szereznie a legnagyobb teherbírású képességet is.

Ez a rövid ideig tartó, de igen megerőltető alapozó időszak nagymértékben igénybeveszi a játékosok szervezetét, azért az időszak megkezdése előtt idejében meg kell magyarázni a játékosoknak az elegendő pihenő és a sportszerű életmód nagy jelentőségét.

Az edzések időtartamának megállapításánál ebben az időszakban kell a fokozatosság betartására a legjobban ügyelni.

Az alapozó időszak általános és gyakorlati anyagát az alábbiak szerint foglalhatjuk össze:

1. időtartam 40—80 perc, 2. általános hatású mozgásanyag (mezei futás, gyaloglás), 3. szabad- és egyéb gimnasztikai gyakorlatok, 4. hosszútávú futások, 5. rövidtávú futások (gyorsfutások), 6. váltóversenyek, 7. edzési játékok, 8. labdakezelési gyakorlatok (elemekre felbontva), 9. egyéni gyakorlás, 10. csapatrészek taktikai alapgyakorlatai, 11. MHK-próbázásra való

A Moszkvai Dinamó csapata. Jobbról balra: Jasin, Fjedoszov, Krizsevszkij, Keszarjev Carjev, Mamikin, Rizskin, V. Iljin, Szokolov, Kuznyecov, Mamedov.

Az év nemzetközi mérkőzéseiről ... A Moszkvai Dinamo egyik támadását lövéssel fejezi be a balösszekötő az isztambuli Fenerbahcse elleni találkozón.

felkészítés (előkészítő, teljes vagy ismétlő próbázásra), 12. MHK kötelező előadás megtartása, 13. kapus-edzés, 14. a sokoldalú felkészítés szükségességének megvilágítása.

Tornatermi edzések beiktatása esetén

1. könnyed szertornázás, 2. alapvető képességek fejlesztéséhez szükséges gyakorlatok, 3. ugrások, szökdelések, nagylabdázások, 4. játékos versenyek, 5. labdarúgó technikai gyakorlatok alkotják a foglalkozást.

Az alapozó edzések utolsó harmadában előtérbe kerül a pályán folyó edzés. *Az alapozó időszak elején mutatkozó izomlázat fokozatos munkával esetleg el lehet kerülni.* Ha azonban bekövetkezik, *laza gyúrással, meleg fürdőkkel meg lehet szüntetni.*

A gyúrás elősegíti az izomzatban felgyülemlett fáradási termékek eltávolodását.

Ha csak hideg víz áll rendelkezésre, úgy a mosakodást csak az izzadás teljes megszűnése után szabad megkezdeni, akkor is a lehető leggyorsabban el kell végezni, majd a törülközést erélyes, gyors ledörzsölés formájában kell elvégezni.

Az időszak végén már fokozatosan áttérünk a formábahozó edzésekre.

II. Formábahozó időszak

(Február 20—március 15)

Célja és feladata az alapozó időszakban megszerzett általános állóképesség biztosítása.

Ezenkívül azonban lényegesen nagyobb teret kap a gyorsaság, az ügyesség fejlesztése és főleg a csapat összmunkájának kialakítása.

Be kell fejezni a technikai alapelemek beidegzését. *Fokozatosan át kell térni a taktikai feladatok elsajátítására.* Ebben az időszakban már edző- és barátságos mérkőzéseket kell beiktatni, kb. 3 edzőmérkőzésre és 3 barátságos mérkőzésre kerülhet sor.

Az edzőmérkőzéseken és barátságos mérkőzéseken nyílik alkalom a taktikai készségek csiszolására, ezenkívül hozzászoktatjuk játékosainkat a különböző helyzetek és körülmények között fellépő feladatok eredményes megoldásához.

Ezeken a mérkőzéseken alakítjuk ki a végleges csapatot, csiszoljuk a még fennálló hibákat.

Az új játékosok beilleszkedését itt mozdítjuk elő. A hibákat játékosértekezleteken vitatjuk meg, ahol már nem általános, hanem különféle taktikai megoldásokat beszélünk meg.

A barátságos és edzőmérkőzések tapasztalatainak kijavítása után a csapatnak a legjobb formában kell az első bajnoki mérkőzésre kiállnia.

A formábahozó időszakban ügyelni kell a játékosok megterhelésére. Az igénybevételnek és a megterhelésnek mindenkor *arányban kell lennie a pihenéssel.* Mennyisége állandóan emelkedő, majd maximális igénybevétel, végén csökkenő irányzattal.

Az erősebb igénybevétel hatásait *sportorvossal kell ellenőriztetni.*

Általános anyaga:

1. erőnléti gyakorlatok fenntartása,
2. egyéni és csapatos labdagyakorlatok,
3. taktikai megoldások gyakorlása ellenfél nélkül,
4. taktikai megoldások zavarással,
5. taktikai gyakorlatok edzőmérkőzéseken,
6. különféle rúgások gyakorlása (kirugás, szöglet- és szabadrúgás, büntetőrúgás),
7. kapus-edzés (bemelegítés jelentősége),
8. elméleti előadás (játékszabályok, csapattaktika),
9. MHK-felkészítés folytatása,
10. edző- és barátságos mérkőzések rendezése.

A formábahozó edzés gyakorlati ütemezése (három részre osztva).

Első harmad:

1. erőnléti edzések fenntartása, 2. különféle gimnasztikai gyakorlatok, 3. labdaátvétel és gyors leadás gyakorlása, 4. labdavezetés , 5. játékok, 6. egyéni labdagyakorlatok, 7. fejelés, 8. taktikai megoldások gyakorlása, 9. kispálya futball (kétérintő, majd egyérintővel), 10. kapus-edzés, 11. szoros emberfogás, 12. egy edzőmérkőzés és egy barátságos mérkőzés.

Második harmad:

1. erőnléti edzés folytatása, 2. játékos bemelegítések, 3. játékok (erőnléti, technikai v. taktikai elemekkel), 4. alapvető labdagyakorlatok, 5. csatárok és védők egymás elleni játéka, 6. szélsőjáték gyakorlása különféle megoldásokkal, 7. mezőnyszéthúzás, állandó keresztlabdák adása, 8. páros és hármas labdavezetés helycserékkel, 9. szerelés fajtáinak gyakorlása, különféle megoldásokkal, 10. kapuralövés, 11. erőteljes kapusedzés, 12. egy barátságos és egy edzőmérkőzés erősebb ellenfél ellen.

Harmadik harmad:

1. erőnléti edzés csökkentése, 2. bemelegítés labdával, 3. technikai alapgyakorlatok, 4. bedobás gyakorlása (cselekkel), 5. különféle mozgások gyakorlása, 6. kapuralövés különféle helyzetekből, 7. szárnytámadások gyakorlása, 8. lyukrajátszás, meredek leadások gyakorlása, 9. védekezésből támadásba való átmenet, 10. végleges csapatkialakítás, 11. edzőmérkőzés otthon, gyengébb ellenfél ellen, 12. taktikai felkészülés az első bajnoki mérkőzésre.

III. Formábantartó időszak

(Március 15—június 15)

Az első bajnoki mérkőzéstől a tavaszi forduló befejezéséig tart.

Célja a legjobb forma kialakítása, a szervezet hosszantartó állóképességének biztosítása.

Ebben az időszakban a forma állandósítása érdekében, az igénybevétel figyelembevételével, a munka és a pihenés tervszerű váltakozására kell a legnagyobb gondot fordítani.

A csúcsforma elérése tehát a legfőbb cél, amit az általános edzésen kívül, állandó orvosi felügyelettel és egyéni, speciális foglalkozással lehet elérni.

Az egyéni és csapatmunka hiányosságait ebben az időszakban tüntetjük el teljesen. Ezt a célt szolgálja a legfontosabb mérkőzések előtti, rövidebb-hosszabb ideig tartó együtt-tartás is.

Az edzések időtartama rövidebb, mint az előző időszakban. Ha ebben az időszakban valamelyik játékosnál viszszaesés mutatkozik, akkor a letörés megelőzése érdekében *az edzés adagolásán változtatni kell,* és vidám, szórakoztató edzéssel kell a játékos labdacsömörét megelőzni.

Egy-egy nagyobb feladatot jelentő mérkőzés előtt helyénvaló a könnyebb foglalkoztatás, hogy a játékos pihent idegrendszerrel és nagymennyiségű tartalékenergiával léphessen a pályára. A játékos-értekezletek megtartása — különösen taktikai kérdések alapos megtárgyalása — ebben az időszakban igen fontos.

Általános anyaga:

1. erőnléti gyakorlatok állandósítása,
2. a megszerzett forma és erőnlét megtartása,
3. a csapat formájának a legerősebb mérkőzésekre való időzítése,
4. edzések jellegének változtatása a labdacsömör megelőzésére,
5. csapatmunka állandó csiszolása, hiányosságok kiküszöbölése,
6. technikai képesség javítása és fokozása,
7. a legmegfelelőbb stílus állandó javítása,
8. több elméleti előadás taktikai tárgykörben,
9. kétkapus edzések rendezése hetenként,
10. a felkészülés és edzések fokozatos csökkentése,
11. játékos-értekezletek.

Az edzési időszak gyakorlati anyagát — napokra felbontva — az alábbiak szerint végezhetjük:

Kedd:

A) *Bemelegítés:* 1. 400 m lassú futás, majd 400 m élénk gyaloglás, 2. 400 m váltakozó futás (20—30 méterenként, futás, gyaloglás, szökdelés, gólyajárás, gyaloglás, séta), 3. séta, légzési gyakorlatok (pihenő).

B) *Főrész:* 1. 400 m futás, közben 4—5 erősítéssel, 2. gimnasztikai gyakorlatok (egész testre), 3. vágták, repülő-vágták, 4. séta, légzési gyakorlatok (pihenő), 5. labdagyakorlatok (hibák javítása), 6. váltók, játékok.

C) *Levezetés:* 1. 400—500 m könnyű futás, 2. séta, közben kargyakorlatok, légzési gyakorlatok.

Edzés után a hibák javításának módjait megbeszélni: *ha a vasárnapi mérkőzés után fáradtság mutatkozik, úgy az edzés szórakoztató jellegű legyen.* Lényeg a fáradtságtermékek eltávolítása az izmokból szórakoztató edzéssel, a játékosok lelkileg való felfrissítése

Szerda:

Oktató jellegű edzőmérkőzés, 3×30 perc.

1. bemelegítés után, 2. első 30 percben edzői vezetéssel többszöri megállításokkal, a helyzetek magyarázatával, 3. második 30 perc, taktikai megoldások végrehajtása előzetes magyarázattal, de közbeszólás nélkül, 4. harmadik 30 percben játék, az előbbiekben tanultak szerint.

Kritika a harmadik 30 perc végén.

Csütörtök:

A) *Bemelegítés:* 1. 400 m hosszú bemelegítő futás, gyaloglás, séta, légzés, 2. 2—300 m erősebb futás, 3. 100 m séta, légző-gyakorlatok, 4. bemelegítő könnyű gimnasztika.

B) *Főrész:* 1. Céltornagyakorlatok egész testre, 2. 4—5 rövid vágta, 3. 3—4 repülő vágta, 4. labdagyakorlatok, egyénileg, párosan, csoportosan, 5. játékok, 6. kapus-edzés, 7. taktikai megoldások.

C) *Levezetés:* 1. 3—400 m lassú futás, törzserősítő gyakorlatok és légzőgyakorlatok.

Péntek:

A) *Bemelegítés:* 1. 400 m lassú futás, futó- vagy tornacipőben, 2. 200 m séta, 200 m gyaloglás, 3. bemelegítő gimnasztika.

B) *Főrész:* 1. 3—4 rövidtávú, majd repülő-vágta, 2. gyors indulás, irányváltozás, 3. staféta, ugróversenyek, 4. lábtenisz, fejtenisz, csapatversennyel, 5. 10 perc kézilabda, 6. 6—8 perc gyalogfutball.

C) *Levezetés:* 1. 400 m lassú futás, séta, légzési gyakorlatok.

Edzés után a vasárnapi mérkőzés taktikájának megbeszélése.

A formábantartó edzések végefelé *két héten át fokozatosan csökkenő erősségű edzéseket kell tartani.* A játékokat szaporítani kell.

Az edzések jellege szórakoztató, üdítő.

Kétkapus edzés helyett kiegészítő labdajátékokat kell beiktatni az edzéstervbe.

Ehhez az időszakhoz szinte szervesen csatlakozik a nyári,

IV. Átmeneti (vagy idényközi) időszak

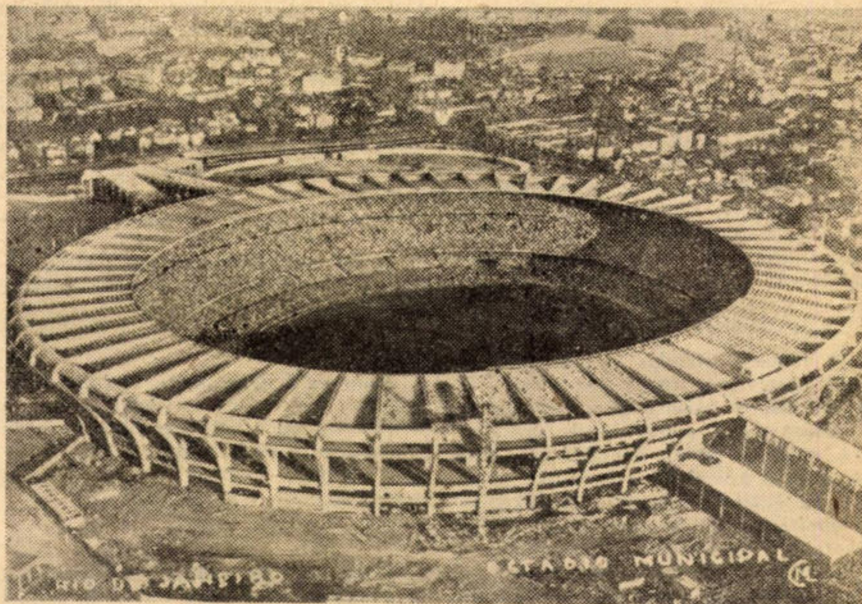
(Június 15—július 15)

Az edzésben különös változás nincs, mindössze *csökken az edzések erőssége és időtartama is.*

Ez az időszak a szabadfoglalkozások időszaka. Ebben az időszakban követendő cél, hogy *játékosaink csökkentett igénybevétel mellett, szórakoztató, játékos edzésekkel pihentessék idegeiket, de ugyanakkor a megszerzett jó formát megtartsák, mintegy átmentsék az őszi fordulóra.*

A nyári átmeneti időszak tehát tulajdonképpen *része a formábantartó időszaknak.*

Ilyenkor céltudatosan csökkentjük az edzést, a játékos szórakozzék, foglalkozzék avval, amit a legjobban szeret. Az őszi forduló megindulása előtt 2—3 héttel újból erősítjük az edzést és újból azzal foglalkoztatjuk játékosainkat, amire edzői megfigyelésünk és megítélésünk szerint szükségük van.

A világ egyik legnagyobb stadionja, a Rio de Janeiró-i „Estadio Municipal".

Ezek szerint tehát *a formábantartó edzés tulajdonképpen március elejétől a bajnoki év végéig tart.*

Az őszi forduló formábantartó időszakának edzési száma megegyezik a tavaszi forduló edzés-számával.

Az edzéseket valamennyi csapatunk részére egységes irányelvek alapján kell tartani.

V. Téli átmeneti időszak

(Az utolsó mérkőzéstől az alapozó időszak kezdetéig)

A bajnoki év befejezésétől január közepéig tart. Célja *aktív pihenővel visszaszerezni a bajnoki idény után az izomzat, de főleg az idegzet nyugalmi állapotát és pihentségét.*

A megszerzett képességeket más sportok űzésével kell megőrizni.

A tevékeny (aktív) pihenő alatt a pihentetés biztosítása érdekében csökkentett erősségű munkát végzünk, figyelemmel a játékosok fogyatékosságára.

Ügyelni kell, hogy másirányú mozgások ne ártsanak, hanem használjanak a labdarúgóknak és biztosítsák a képességek megőrzését, hogy ezzel a játékosok a következő évben magasabb szinten kezdhessék előkészületeiket. *Ügyelni kell, hogy a másirányú mozgások ne okozzanak sérüléseket, vagy káros elváltozásokat.*

Az edzések vezetésénél általános szempontként kell tekinteni, hogy az edzéseknél:

1. addig edzzünk, ameddig felüdít, 2. az edzés befejeztével, még tovább bírnák játékosaink, 3. labdaéhséget érezzenek játékosaink.

Az edzések megtervezésénél és összeállításánál figyelembe kell venni:

1. a gyakorlati oktatás eszközeit, 2. az elméleti oktatást, 3. az előadások anyagának megfelelő kiválasztását, 4. a nevelői ráhatásokat, 5. a szervezési munkát.

A) *Gyakorlati oktatás eszközei:*

1. erőnléti edzés, 2. technikai edzés, 3. taktikai edzés, 4. edzés-játékok, 5. általános képességeket fejlesztő gyakorlatok (MHK), 6. kiegészítő sportágak, 7. fürdő-edzés (gyúrás).

B) *Elméleti oktatás*

Fejleszti és biztosítja a szakmai tudást, amelyben helyet kap:

1. a labdarúgás rendszerváltozásainak anyaga, 2. sporttörténet, 3. sportpolitika, 4. sportszervezés, 5. szabálymagyarázat, 6. sportegészségügyi ismeretekről szóló előadás.

C) *Az előadások anyaga*

Az elméleti előadás a labdarúgók képzésében igen fontos. Az előadások anyagának megválasztására és összeállítására nagy gondot kell fordítani.

A szakmai tudás fejlesztésére igen fontosak a következő előadások:

1. az előzőévi szereplés kiértékelése, 2. sportegészségügyi ismeretek, 3. játékszabály ismertetése, 4. a sokoldalú felkészítés jelentősége az erőnlét kialakításában, 5. a sportszerű életmód fontossága, 6. csapat taktika, taktikai rendszerek ismertetése, 7. új módszerek megvilágítása (vita), 8. a sport szerepe a szocialista nevelésben, 9. a sport szerepe a béke megvédésében, 10. a népi demokráciák sportjának ismertetése.

Az elméleti előadásokra a játékosértekezleteken kerül sor, időtartamuk mintegy 20—25 perc.

D) *Nevelői ráhatás*

A nevelés elválaszthatatlanul hozzátartozik a szocialista sporthoz, mert enélkül nagyobb feladatokat elvégezni nem lehet.

A nevelés a szocialista sportember jellemformáló eszköze. A sportoló nevelése tehát átfogó nevelőmunka, amelynek segítségével a legmegfelelőbben formálható a sportoló jelleme.

A nevelőmunkában a következő szempontokat kell szem előtt tartani:

1. meggyőzés a nevelői helyzetek mindenkori felhasználásával, 2. baráti hangú helyreigazítások, 3. erkölcsi kérdések megbeszélése, 4. a szocialista sportember magatartásának megvilágítása, 5. kollektív kultúr-foglalkozás rendszeresítése, 6. játékos-értekezletek jó és célszerű megrendezése, 7. kultúr- és klubeste rendezése, 8. közös kirándulások szervezése (aktív pihenő alatt), 9. edzői példamutatás a helyes magatartásban, 10. nagy emberek életrajzának tanulmányozása, 11. nevelőhatású ellenőrzés megszervezése.

E) *Szervezés.*

A szocialista sportember nevelése felelősségteljes feladat. E téren szervezettséggel lehet a legjobb eredményeket elérni.

E területen a következő feladatokat kell megoldani:

1. a közösség megszervezése a játékosok közreműködésével,

2. a játékosok tisztséggel való megbízása,

3. MHK felkészülés és próbázás megrendezése,

4. egyesületi sporthagyományok kialakítása,

5. nagyobb eredmények megünneplése a fiatalabbak érdekében,

6. a játékosok közreműködése az egyesület sportjának fejlesztésében,

7. környező csapatokkal való kapcsolat kimélyítése,

8. sportorvosi vizsgálatok idejében való megszervezése,

9. újabb játékosok ünnepélyes bemutatása és beiktatása,

10. megfelelő önkritikára való ránevelés.

Az évi edzéstervben foglaltakat részeire felbontva, időszakos edzési tervek készítésével lehet megvalósítani, amelyekben az időszakon belüli edzéstervben foglaltakat napokra felbontva kell megvalósítani.

A szakmai gyakorlati foglalkozás és az elméleti oktatás célszerű nevelési eredményei így nem is maradhatnak el.

Nagy feladatok előtt a szovjet válogatott

A szovjet labdarúgó válogatottra nagy feladatok várnak az őszi idényben. Szeptember 15-én az NSzK, szeptember 23-án Magyarország, október 21-én Franciaország válogatottjával kell mérkőznie. Húsztagú válogatott keretet állítottak össze az őszi mérkőzésekre, ez a húsz játékos alkotja egyben az olimpiai keretet is. A keret tagjai:

Kapus: *Jasin* (M. Dinamó), *Razinszkij* (CDSzA), *Deniszenko* (M. Torpedó). Hátvéd: *Golubjev* (Kievi Dinamó), *Kuznyecov* (M. Dinamó), *Basaskin* (CDSzA), *Ogonykov, Maszljonkin, Tyiscsenko* (mindhárom M. Szpártak). Fedezet: *Paramonov, Netto* (M. Szpártak). Csatár: *Tatusin, Iszajev, Szimonyan, Szalnyikov, Iljin, Mozer* (mind M. Szpártak), *Ivanov, Sztrelcov* (M. Torpedó), *Fjedoszov* (M. Dinamó).

Az Osztrák Labdarúgó Szövetség által kiírt sportszerűségi díjat az Admira nyerte a Grazer AK előtt.

*

A norvég T. Svensson nemrégiben ünnepelte 62-ik válogatottságát. Svensson a németek ellen volt legutóbb a norvég válogatott középhátvédje. A norvég lapok szerint Svensson minden idők eddigi legjobb védőjátékosa.

*

A francia bajnokságban Cisowski lett a gólrekorder (Racing Paris) 31 góllal. Raymond Kopa, az előző bajnoki év rangelsője ezúttal csak ötödik lett.

Ismét bevezetik a sport-totót

Csehszlovákiában. Többévi szünet után — a szurkolók nagy örömére — október 1-től újból megindul Csehszlovákiában a totózás.

43 000 font-sterling veszteséggel zárta az 1955/56-os labdarúgó évet az Aston Villa, amely évtizedeken át a leggazdagabb angol klubok közé tartozott.

„A labdarúgás világbajnoki helye üresedésben . . .“

„Mert a minden idők legjobb labdarúgó-csapata még nem találta meg utódját“)

(A Párizsban megjelenő *„Miroir Sprint“*, a világszerte ismert és elismert, kiváló képes szaklap 522. (júniusi) számában jelent meg az alábbi cikk, Francois *Thébaud*, a neves szakíró tollából. A cikket — éppen nagy horderejé és érdekessége miatt — teljes terjedelmében közöljük.)

1953. november 25-e, 16 óra 01 perc.

Jelentős pillanat a világ labdarúgásának történetében. A Wembley-stadion nedves pázsitja felett lassan besötétedik. A szürke ruhába öltözött holland játékvezető, Leo Horn sípjele a végét jelezte egy lelkesedéssel telt, rendkívüli színjátéknak. *Puskás*, a magyar csapat kapitánya, *Gellér* tartalékkapus karjaiba ugrott. *Egyszerre nevetett és sírt*, míg Billy *Wright* és fehér mezbe öltözött játékostársai azzal a tudattal vonultak az öltözőbe, hogy *tisztes vereséget szenvedtek* a „mester“-ektől. Azoktól, akiket másnap valamennyi brit napilap *„new masters“*-nek (új mesterek) nevezett.

Az *Empire Stadion* sajtópáholyában, még mielőtt a 100 000 néző közül az elsők kezdték elhagyni a lelátókat, kattogtak a távolbaíró gépek, hogy *hírül adják a világnak a történelmi eseményt:* a kerek labda születése óta, *Anglia válogatott csapata, saját otthonában először szenvedett vereséget (6:3), mégpedig olyan meggyőzően és vitathatatlanul, hogy minden magyarázás feleslegessé vált.* A sporttörténet egy dicsőséges lapját forgatták tovább ezen a komor szerdai napon . . .

1956. június 3-án a brüsszeli Heysel-stadionban Leo *Horn* — a mindig elegáns szürke öltözetében — végét jelezte a *Belgium—Magyarország* mérkőzésnek. Az eredményhirdető táblán ezt olvashattuk: *Belgium 5, Magyarország 4.*

A belga tömeg üdvrivalgással adott kifejezést mérhetetlen örömének. De valaki ezt mondta:

— *A Vörös Ördögök legyőzték a magyar válogatott csapat árnyékát!*

És *senki sem mondott ellent* az ünneprontónak.

Saját fáradtságának súlya alatt . . .

A magyar csapat nem hajtotta meg zászlaját olyan ellenfél előtt, akit sikersorozata kétségtelenül feljogosított a világbajnoki címért folyó küzdelemre. *De elbukott saját fáradtságának súlya alatt.*

Mik az okai ennek a kisiklásnak? A kor a Wembley-i magyar válogatott csapat gerincének — *Puskás, Kocsis, Bozsik, Hidegkuti* és *Czibor* — izmait elmerevítette, reflexeiket pedig gyengítette. Sportbecsvágyuknak a megvalósulása eltompította győzelmi akarásukat— atavisztikus büszkeségük ellenére — amely hattyúdaluknak néha csodálatos hangsúlyt adott.

A felemelkedés még várat magára. A Machosok, Tichyk, Szabók, Telekik, Kárpátik, Fenyvesik — kétségbe nem vonható képességeik ellenére — elhomályosulnak nagy elődeik egyénisége mellett.

Talán túlbecsülték erejüket azzal, hogy rengeteg fárasztó és kimerítő mérkőzést vívtak külföldi ellenfeleikkel? Talán *Bukovi* Mártonnak, Magyarország első edzőjének a visszavonulása fosztotta meg őket egy tisztánlátó és értékes tanácsadótól?

Mindezek az okok kétségkívül nagy fontosságúak. A legfontosabb bizonyára a dolgok természetes fejlődése. *A sportot nem istenek űzik. A labdarúgást emberek játsszák, és a fiatalság nem tart örökké.*

Akármilyen következményei is lehetnek a fejlődésnek — aminek a bírálata e pillanatban nem ránk tartozik — engedtessék meg nekünk, akik *a magyar válogatott csapat hősi korszakának egy nagy fejezetét átélték*, hogy néhány felejthetetlen percet felidézzünk.

Wembley, a mesteri tudás megerősítése

A Wembley-i mérkőzés a maga 6 góljával — amelyek mindegyike igazi mestermű volt, kezdve Hidegkútinak a mérkőzés 45. másodpercében lőtt első góljától, *Bozsik* 25 méterről, kapásból lőtt ötödik góljáig, valamint *Puskás* harmadik, mesteri góljáig — az egyéni technika diadalának bizonyult.

A Wembley-i mérkőzés valamennyi ország szakértőinek szemében nem hagyott kétséget afelől, hogy *az egész világ jelen lehetett a legnagyobb csapat mérkőzésén, amely valaha is labdarúgópályát taposott.*

A legendás brit szívósság a budapesti visszavágó mérkőzésen sem tudott ellenállni. Néhány percen belül Mister *Winterbottomnak*, az angol tizenegy elmozdíthatatlan intézőjének biztos ígéretét *rémület váltotta fel.* Az angol válogatott csapat ezen a napsütötte májusi délutánon *elszenvedte történelmének legmegalázóbb vereségét.* (1:7.)

Egy hónappal az V. labdarúgó világbajnokság előtt, *Magyarország a legnagyobb esélyesnek lépett elő.*

A csodálatos baseli bemutató

Ott voltunk a világbajnokság nyolcad-döntőjén, amikor 20 000 német szurkolónak három perc alatt összeomlott a csapatába helyezett minden reménysége. Ez a csapat pedig az első percekben — Fritz *Walter* és *Liebrich* irányítása mellett — fergeteges támadásokba kezdett. A német szalmaláng után következett Kocsisnak egy rettenetes „kontrája“, amely igazi magyar demonstráció volt. *Olyan rendkívüli bemutató következett, amilyent még nem láttunk.* Sorozatos labdaátvételek és kapásból való továbbítások, amik annyira megzavarták az ellenfelet, hogy *az csak a bámuló néző szerepét játszhatta.* Zseniális egyéni ötletek, pazar mozdulatok, amelyek hozzájárultak egy biztos nyitány megteremtéséhez. A magyarok nyolc gólt rúgtak. *Ugyanúgy lőhettek volna akár huszat is, olyan fölényben voltak.*

Az ember elfelejtette azt, hogy *Puskás* a bosszankodó *Liebrich* bokarúgása következtében harcképtelenné vált. *A magyar kapitánynak ez az első pillanatban ártatlannak látszó sérülése, csapatának a világbajnoki címébe került.*

A felejthetetlen győzelem Uruguay felett

Mielőtt a világ sportolóinak, akiket eddigi teljesítményeik alapján meghódítottak, mérhetetlen csalódást okoztak azáltal, hogy a döntőben alulmaradtak, a magyar labdarúgóknak még egy mérkőzést kellett lejátszaniok *Uruguay* csapata ellen. *Ez a mérkőzés* — drámai feszültségével és az erők technikai kiegyensúlyozottságával — *bekerült a nemzetközi sportlegenda aranykönyvébe.*

Kocsis döntő gólja — amelyet *Bozsik* épített fel ugyanazzal a zseniális intelligenciával, mint amilyennel *Schiaffino* kiegyenlített — *volt a labdarúgó óriások közötti párviadal csúcspontja és kétségkívül az egész torna csúcspontja.*

De fájdalom! Ahhoz, hogy fokozatosan legyőzhesse Brazíliát és Uruguayt, végső erőtartalékához kellett nyúlnia. Ennek az árnyéka feküdt rá az esős Wankdorfban a csapatra, amely egy minden *szépséget nélkülöző harc végén elbukott.*

A berni magyar vereség valamennyi ország sportolóit megrendítette, annyira, hogy a világbajnoki kupa sorsa előttük illogikusnak és igazságtalannak látszott.

Abból az óhajból kifolyólag, hogy a tényeknek magyarázatot adjanak a felületesen gondolkozók, ezt a szót használták: „hanyatlás“. És amikor néhány hónappal később a magyarok Moszkvában döntetlenül végeztek a *Szovjetunió* válogatottja ellen, azt hitték, hogy állításuk megerősítést nyert. *Sebes* embereinek hat nemzetközi mérkőzésen meg kellett mutatniok, hogy még mindig a legjobbak, míg *Németország, mint hivatalos világbajnok, sok-*

kal gyengébb ellenfelekkel szemben nem tudta beigazolni, hogy jogosan jutott a világbajnoki cím birtokába, és egymásután szenvedte el a vereségeket.

Ebben az időszakban a magyar labdarúgás, siker tekintetében, nem mutatta azt az állandóságot, mint az 1953—54-es idényben.

Villám a heyseli éjszakában

Az a 60 000 néző, aki a Heysel-stadionban a villanyfénynél lezajlott Bp. Honvéd—West Bromwich mérkőzés utolsó negyedóráját átélte, azt egyhamar nem fogja elfelejteni. Hogyan tudott a magyar klubcsapat 1:3-as mérkőzés-állásnál 15 perccel a befejezés előtt, 5:3 arányban győzni? Ezt *csodának tartották*, és a belga tömeg, mely állva nézte végig a helyzetnek ezt a hihetetlen megfordulását, azt gondolhatta, hogy mesebeli tündéreket lát maga előtt. Olyan könnyedséggel ment át *Kocsis, Czibor* és *Puskás* a kemény angol védelmi hálózaton, mintha mindegyikük természetfeletti tulajdonságokkal rendelkezett volna.

Önök tudják, hogy a magyar csapat, miután könnyedén megverte Csehszlovákiát Prágában, megsemmisítő vereséget mért Ausztriára, legyőzte Svédországot és áttörte az olasz super-betonfalat, egyszerre képtelen volt elkerülni a vereségsorozatot. De meg fogják érteni azt is, hogy *egy csapat, amely millió embert ajándékozott meg a labdarúgás szépségével és a beavatottaknak soha nem ismert örömet szerzett, nem távozhat el anélkül, hogy utána ne fogná el búskomorság az embert.*

Wembley, a Népstadion, Basel, Lausanne és Heysel magyar emléke el fog tűnni azon a napon, amelyen labdarúgók jönnek, akik a logika és a haladás szerint túl fogják őket szárnyalni.

Ez a nap el fog jönni, biztosan, de még nem jött el...

Az NB II őszi sorsolása

Keleti csoport

I. forduló, aug. 26:

Nagybátonyi Bányász—Salgótarjáni Vasas, Egri Bástya—Diósgyőri Vasas, Bp. Vörös Meteor,—Bp. Törekvés, Ózdi Vasas—Kecskeméti Dózsa, Kistext—Békéscsabai Építők, Debreceni Törekvés—Bp. Spartacus, Miskolci Törekvés—Szolnoki Törekvés, Gödöllői Dózsa—Perecesi Bányász.

II. forduló, szept. 2:

Szolnok—Gödöllő, Bp. Spartacus—Miskolc, Békéscsaba—Debrecen, Kecskemét—Kistext, Bp. Törekvés—Ózd, Diósgyőr—Bp. V. Meteor, Salgótarján—Eger, Pereces—Nagybátony.

III. forduló, szept. 9:

Bp. V. Meteor—Salgótarján, Ózd—Diósgyőr, Kistext—Bp. Törekvés, Debrecen—Kecskemét, Miskolc—Békéscsaba, Gödöllő—Bp. Spartacus, Pereces—Szolnok, Eger—Nagybátony.

IV. forduló, szept. 16:

Nagybátony—Szolnok, Bp. Spartacus—Pereces, Békéscsaba—Gödöllő, Kecskemét—Miskolc, Bp. Törekvés—Debrecen, Diósgyőr—Kistext, Salgótarján—Ózd, Eger—Bp. V. Meteor.

V. forduló, szept. 23:

Kistext—Salgótarján, Debrecen—Diósgyőr, Miskolc—Bp. Törekvés, Gödöllő—Kecskemét, Pereces—Békéscsaba, Szolnok—Bp. Spartacus, Ózd—Eger, Bp. V. Meteor—Nagybátony.

VI. forduló, szept. 30:

Nagybátony—Bp. Spartacus, Békéscsaba—Szolnok, Kecskemét—Pereces, Bp. Törekvés—Gödöllő, Diósgyőr—Miskolc, Salgótarján—Debrecen, Eger—Kistext, Bp. V. Meteor—Ózd.

VII. forduló, okt. 7:

Miskolc—Salgótarján, Gödöllő—Diósgyőr, Pereces—Bp. Törekvés, Szolnok—Kecskemét, Bp. Spartacus—Békéscsaba, Kistext—Bp. V. Meteor, Debrecen—Eger, Ózd—Nagybátony.

VIII. forduló, okt. 21:

Nagybátony—Békéscsaba, Kecskemét—Bp. Spartacus, Bp. Törekvés—Szolnok, Diósgyőr—Pereces, Salgótarján—Gödöllő, Eger—Miskolc, Bp. V. Meteor—Debrecen, Ózd—Kistext.

IX. forduló, okt. 28:

Pereces—Salgótarján, Szolnok—Diósgyőr, Bp. Spartacus—Bp. Törekvés, Békéscsaba—Kecskemét, Debrecen—Ózd, Miskolc—Bp. V. Meteor, Gödöllő—Eger, Kistext—Nagybátony.

X. forduló, nov. 4:

Bp. Spartacus—Salgótarján, Békéscsaba—Diósgyőr, Kecskemét—Bp. Törekvés, Miskolc—Kistext, Gödöllő—Ózd, Pereces—Bp. V. Meteor, Szolnok—Eger, Debrecen—Nagybátony.

XI. forduló, nov. 11:

Nagybátony—Kecskemét, Bp. Törekvés—Békéscsaba, Diósgyőr—Bp. Spartacus, Salgótarján—Szolnok, Eger—Pereces, Bp. V. Meteor—Gödöllő, Ózd—Miskolc, Kistext—Debrecen.

XII. forduló, nov. 18:

Kecskemét—Salgótarján, Bp. Törekvés—Diósgyőr, Gödöllő—Debrecen, Pereces—Kistext, Szolnok—Ózd, Bp. Spartacus—Bp. V. Meteor, Békéscsaba—Eger, Miskolc—Nagybátony.

XIII. forduló, nov. 25:

Nagybátony—Diósgyőr, Salgótarján—Bp. Törekvés, Eger—Kecskemét, Bp. V. Meteor—Békéscsaba, Ózd—Bp. Spartacus, Kistext—Szolnok, Debrecen—Pereces, Miskolc—Gödöllő.

XIV. forduló, dec. 2:

Diósgyőr—Salgótarján, Pereces—Miskolc, Szolnok—Debrecen, Bp. Spartacus—Kistext, Békéscsaba—Ózd, Kecskemét—Bp. V. Meteor, Bp. Törekvés—Eger, Gödöllő—Nagybátony.

XV. forduló, dec. 9:

Nagybátony—Bp. Törekvés, Diósgyőr—Kecskemét, Salgótarján—Bégéscsaba, Eger—Bp. Spartacus, Bp. V. Meteor—Szolnok, Ózd—Pereces, Kistext—Gödöllő, Debrecen—Miskolc.

Nyugati csoport

I. forduló, aug. 26:

Soproni Törekvés—Zalaegerszegi Dózsa, Nagykanizsai Bányász—Pécsi Törekvés, Bp. Szikra—Komlói Bányász, Pénzügyőrök—Sztálinvárosi Vasas, Kaposvári Kinizsi—Gázművek, Törekvés Szállítók—Vasas Dinamó, Váci Bástya—Vasas Izzó, Győri Vasas—Bp. Gyárépítők.

II. forduló, szept. 2:

Izzó—Győr, Dinamó—Vác, Gázművek—Szállítók, Sztálinváros—Kaposvár, Komló—Pénzügyőrök, Pécs—Bp. Szikra, Zalaegerszeg—Nagykanizsa, Bp. Gyárépítők—Sopron.

III. forduló, szept. 9:

Bp. Szikra—Zalaegerszeg, Pénzügyőrök—Pécs, Kaposvár—Komló, Szállítók—Sztálinváros, Vác—Gázművek, Győr—Dinamó, Bp. Gyárépítők—Izzó, Nagykanizsa—Sopron.

IV. forduló, szept. 16:

Sopron—Izzó, Dinamó—Bp. Gyárépítők, Gázművek—Győr, Sztálinváros—Vác, Komló—Szállítók, Pécs—Kaposvár, Zalaegerszeg—Pénzügyőrök, Nagykanizsa—Bp. Szikra.

V. forduló, szept. 23:

Kaposvár—Zalaegerszeg, Szállítók—Pécs, Vác—Komló, Győr—Sztálinváros, Bp. Gyárépítők—Gázművek, Izzó—Dinamó, Pénzügyőrök—Nagykanizsa, Bp. Szikra—Sopron.

VI. forduló, szept. 30:

Sopron—Dinamó, Gázművek—Izzó, Sztálinváros—Bp. Gyárépítők, Komló—Győr, Pécs—Vác, Zalaegerszeg—Szállítók, Nagykanizsa—Kaposvár, Bp. Szikra—Pénzügyőrök.

VII. forduló, okt. 7:

Vác—Zalaegerszeg, Győr—Pécs, Bp. Gyárépítők—Komló, Izzó—Sztálinváros, Dinamó—Gázművek, Kaposvár—Bp. Szikra, Szállítók—Nagykanizsa, Pénzügyőrök—Sopron.

VIII. forduló, okt. 21:

Sopron—Gázművek, Sztálinváros—Dinamó, Komló—Izzó, Pécs—Bp. Gyárépítők, Zalaegerszeg—Győr, Nagykanizsa—Vác, Bp. Szikra—Szállítók, Pénzügyőrök—Kaposvár.

IX. forduló, okt. 28:

Sopron—Sztálinváros, Komló—Gázművek, Pécs—Dinamó, Zalaegerszeg—Izzó, Bp. Gyárépítők—Nagykanizsa, Bp. Szikra—Győr, Pénzügyőrök—Vác, Kaposvár—Szállítók.

X. forduló, nov. 4:

Bp. Gyárépítők—Zalaegerszeg, Izzó—Pécs, Dinamó—Komló, Gázművek—Sztálinváros, Szállítók—Pénzügyőrök, Vác—Bp. Szikra, Győr—Nagykanizsa, Kaposvár—Sopron.

XI. forduló, nov. 11:

Sopron—Komló, Pécs—Sztálinváros, Zalaegerszeg—Gázművek, Nagykanizsa—Dinamó, Bp. Szikra—Izzó, Pénzügyőrök—Bp. Gyárépítők, Kaposvár—Győr, Szállítók—Vác.

XII. forduló, nov. 18:

Dinamó—Zalaegerszeg, Gázművek—Pécs, Sztálinváros—Komló, Vác—Kaposvár, Győr—Pénzügyőrök, Bp. Gyárépítők—Bp. Szikra, Izzó—Nagykanizsa, Szállítók—Sopron.

XIII. forduló, nov. 25:

Sztálinváros—Zalaegerszeg, Komló—Pécs, Győr—Szállítók, Bp. Gyárépítők—Kaposvár, Izzó—Pénzügyőrök, Dinamó—Bp. Szikra, Gázművek—Nagykanizsa, Vác—Sopron.

XIV. forduló, dec. 2:

Pécs—Zalaegerszeg, Bp. Gyárépítők—Vác, Izzó—Szállítók, Dinamó—Kaposvár, Gázművek—Pénzügyőrök, Sztálinváros—Bp. Szikra, Komló—Nagykanizsa, Győr—Sopron.

XV. forduló, dec. 9:

Sopron—Pécs, Zalaegerszeg—Komló, Nagykanizsa—Sztálinváros, Bp. Szikra—Gázművek, Pénzügyőrök—Dinamó, Kaposvár—Izzó, Szállítók—Bp. Gyárépítők, Vác—Győr.

A kerek labda az olimpián

(Berlin, 1936)

Futball az olimpián! Erről szól cikksorozatunk. És amilyen futball-tornákról eddig beszámoltunk, azok egyben a labdarúgásnak valóban legnagyobb eseményei voltak. Azokon *mindenki ott volt, aki csak számított* — az angol profik kivételével. 1925 táján azonban az országok sorra *bevezették a profeszszionalizmust.* Osztrákok, csehszlovákok, magyarok, olaszok, spanyolok, délamerikaiak... 1930-ra pedig kiírták az első labdarúgó világbajnoki tornát, amelyen bármilyen minősítésű játékosokkal részt lehetett venni. Ettől a pillanattól kezdve az amatőröknek fenntartott *olimpiai labdarúgó-tornák jelentősége csökkent,* mert a négyévenként kiírt világbajnokságok váltak a labdarúgó tudás *igazi fokmérőivé.* Az 1932-es olimpián meg sem rendezték a labdarúgó-tornát. 1936-ra azonban újra kiírták. Nyilván a németek nem akartak elesni a labdarúgás népszerűsége folytán várható bevételtől, no meg talán titokban arra is számítottak, hogy a profizmust bevezető országok legjobb csapatainak kiesése folytán saját olimpiai esélyük megnövekedik.

Derűlátás az olimpia előtt

Magyarország némi vita után úgy döntött, hogy *elküldi amatőr csapatát az olimpiára.* Több ok késztette erre. Először is az akkori sportvezetőség németbarát volta. A mieink kedvében akartak járni a rendezőségnek. Azután az osztrákok, olaszok, angolok és más „profi" országok is elküldték amatőr csapataikat, nem lett volna tehát indokolt, ha mi elmaradunk azon a címen, hogy legjobbjaink profik. Sokan azt hangoztatták, hogy amatőr csapatunk — amelyre egyben mint utánpótlási bázisunkra is tekintettek — rászorul a hasonló erőpróbákon való megedződésre. Végül — sokak szerint — nem is indul a csapatunk esélytelenül.

Mi bátorította fel erre a derűlátásra az akkori szakembereket?

Több tény. *Először is az 1935. évi főiskolai világbajnokságon elért sikerünk.* Itt a magyar csapat a német, angol és lett csapat legyőzésével megnyerte a világbajnokságot, s nyílt titok volt, hogy az angolok ezt a csapatukat tervezték 1936-ra, az olimpiára. A magyar főiskolai válogatott a következő összeállításban szerepelt 1935-ben:

Goda — Kovács I, Tóth dr. — Baróti Balogh, Havas (Balázs) — Orczifalvi, Tóth II, Zsengellér, Kovács II, Iványi (Gonda, Varga, Baranyai).

Figyelembe véve, hogy az amatőr bajnokságot is, meg a magyar amatőr csapatok akkori legnépszerűbb vándordíját, a Corinthian Kupát is a Salgótarjáni BTC nyerte, az látszott természetesnek, hogy az amatőr válogatottat a főleg szegedi és pécsi főiskolásokból álló főiskolai válogatottra, valamint a Salgótarjáni BTC amatőr bajnokcsapatára építik fel. A SalBTC 1935-ös csapatának ez volt az összeállítása:

Géczy — Szabó, Vágó — Kecskés, (Turán), Wahlkampf, Takács III — Dupák, (Stirbicz), Tátrai, Zsengellér, Menich, (Farkas), Bretter.

Az 1935/36. évi vidéki bajnokságot — ekkor a SalBTC az amatőr bajnokság jogcímén már az NB I-ben szerepelt — a Szombathelyi MÁV nyerte a Szolnoki MÁV ellen. Az amatőr gárda jobb megismerése végett ismertetjük a két jeles vidéki vasutas csapat 1936. évi összeállítását is:

Szolnoki MÁV: *Dobozi (Bagi) — Cselényi, Dracskó — Menkó, Kelemen (Selmeczi), Bujáki — Szántó, Kolláth, Sonkoly (Csabai), Sárkány, Sánta (Cs. Kovács).* Szombathelyi MÁV: *Baumann — Iván, Borsodi — Molnár (Bujtor), Kiss (Halmai), Horváth (Kopfer) — Szabó, Nagy, Gazdag, Paar, Boda.*

Tegyük még hozzá, hogy a budapesti amatőr bajnokságban vetekedő csapatokban ezidőben olyan játékosokat találhattunk, mint a MAFC-ban *Sárosi* Béla, *Goda,* az UTE-ban *Szulik* kapus, az FTC-ben *Pósa, Jakab, Pyber,* a BTC-ben *Pázmándy,* a Zuglóban a két *Fekecs,* a Fer. Vasutasban *Honti, Szendrődi,* a Kőbányában *Kapta,* a Wekerletelepben *Horváth* hátvéd, a BSzKRt-ban *Régi,* a Herminamezőben *Savanyó, Csutorás,* a BVSC-ben *Lőrincz,* a Soproni FAC-ban a két *Soproni,* a TTE-ben *Füzi II,* az Elektromosban *Orczifalvi, G. Tóth* stb.

Hiányos felkészülés

A magyar amatőr válogatott csapat az olimpia előtt négy mérkőzést játszott, de ezeken soha sem szerepeltek a legjobbak, azaz mindig hiányoztak a profi csapatokban játszó amatőrök, valamint az NB I-ben szereplő amatőr csapatok (Salgótarján, Törekvés) legjobbjai. A négy válogatott mérkőzés közül hármat elvesztettünk, Franciaország ellen 1:2, Olaszország ellen 0:2, Ausztria ellen 2:3-ra. (Ez utóbbit Budapesten játszották, az előzőket Lyonban, illetve Velencében.) Mindössze a lengyel válogatottat (hivatalosan Krakkó csapatát) tudtuk legyőzni 3:2-re.

A rossz mérleg ellenére sem lett volna reménytelen az amatőr válogatott helyzete Berlinben, ha a legjobbakkal mehettek volna ki és kellő előkészítés után utaztak volna ki.

E két feltétel egyike sem állt fenn. Különösen az utóbbit vethetjük az akkori vezetőség szemére. A bajnoki küzdelmeket nem hogy nem tudta leállíttatni az olimpia kedvéért, hanem a vidéki és a budapesti bajnoki döntők még július derekán is folytak. Jellemző, hogy az első olimpiai próbamérkőzést akkor játszották, amikor az Elektromos és az UTE még csak az első döntőt vívta a Budapest amatőr bajnoka címért. Ezen az első triálon egyébként a következő két csapatot állította szembe az olimpiai amatőr csapat vezetősége (*Zsarnóczay* elnök, *Lénárt Ernő* ügyvezető, *Vághy* szövetségi kapitány és *Opata* edző):

Pirosak: *Régi — Olajkár I, Béldi — Honti, Lágler, Rumpler — Karácsonyi, Kolláth, Jakab, Horváth II, Csutorás.*

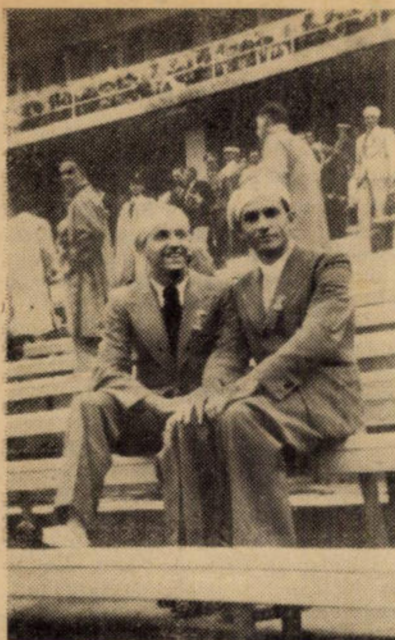
Fehérek: *Simon — Kőműves, Berta — Kalmár, Bonyhai, Király — Soproni II, Kiss, Keszei II, Bérczes, Tóth II.*

(A fehérek győztek 3:2-re.) A szegedi egyetemisták erősen kifogásolták *Kovács I, Tóth* dr, *Bukovetzky, Baróti* és *Korányi III.* kihagyását, nem is szólva az akkor még salgótarjáni színekben játszó, de már az Újpesttel profi szerződésről tárgyaló *Zsengellér* mellőzéséről. Szóba sem jött olyan intézkedés, hogy az olimpia lezajlásáig új profi szerződések nem köthetők!

Egyszerre érkezett a hír, hogy az olimpiai sorsolás szerint a lengyel csapat lesz az első ellenfelünk, s az a közlés, hogy a túrázó Phöbus Lodzban a lengyel olimpiai válogatott próbaellenfele és első ízben 3:1-re kikapott, második mérkőzésén viszont 4:4-re végzett. (A Phöbus akkor igen jól játszott, még a KK-ban is szerepelt, komoly sikerrel: legyőzte a svájci Young Fellows-t 3:0-ra és 6:2-re, sőt a második mérkőzésen a prágai Spartát is 4:2-re, de vele szemben kiesett, mert prágai 5:2-es vereségét így nem tudta behozni.)

Fel az olimpiára!

A magyar olimpiai keret második edzőmérkőzése elég jól sikerült, s a megjelenteknek tetszett a játék. Ezúttal *Régi — Kovács, Berta — Kalmár, Lágler, Pósa — Soproni II, Kiss, Keszei, Vértes, Tóth II,* illetve *Simon — Kőműves, Béldi — Honti, Bonyhai, Rumpler — Karácsonyi, Horváth II, Szendrődi, Pázmándy, Csutorás* összeállításban kezdtek, majd csereberéltek, *Király* is játszott, — s mindig az a csapat rúgta a gólokat, amelyben *Bonyhai* játszott középfedezetet. Ez az edzés egyébként — füves pályán folyt le (a Sport utcá-

Kiss Gyula (balról) és Keszei II. László a berlini olimpiai stadion nézőterén

ban) — ami amatőr viszonylatban akkoriban nagy dolognak számított a sok poros, salakos, földes pálya után.

Végre a következőket jelölték ki az olimpiára:

Régi László BSzKRt, kapus, 24 éves,
Béldi (Beer) Mihály Budafok, hátvéd, 22 éves,
Lágler Pál MPSC, fedezet, 22 éves,
Pósa (Posch) Béla FTC, fedezet, 22 éves,
Honti György Fer. Vasutas, fedezet, 26 éves,
Kiss Gyula FTC, csatár, 20 éves,
Keszei II. László Törekvés, csatár, 25 éves,
Soproni (Seidl) II. József Soproni FAC, jobbszélső, 23 éves,
Tóth II József Csabai AK, balszélső, 18 éves,
Karácsonyi (Krecsmarik) Gyula FTC, jobbszélső, 19 éves,
Bonyhai (Bohus) Lajos Miskolci Attila, középfedezet, 23 éves,
Kállai (Klauber) Lipót UTE, csatár, 24 éves,
Bérczes (Bendekovics) András Pécsi Vasutas, csatár, 26 éves,
Kalmár (Krivitz) Gyula Pécsi DVAC, fedezet, 21 éves,
Simon János Pécsi EAC, kapus, 28 éves,
Kovács Kálmán Szegedi KEAC, hátvéd, 24 éves,
Berta József Tokodi Üveggyár, hátvéd, 24 éves,
Kőműves Imre Soproni FAC, hátvéd, 21 éves,
Király Gyula BSzKRt, fedezet, 27 éves,
Csutorás Mihály Herminamező, balszélső, 24 éves.

Július 26-án tartotta utolsó edzőmérkőzését az olimpiára készülő magyar amatőr válogatott. Először a B)-nek tekintett csapat játszott a BLASz alsó osztályú válogatottjaival, a következő összeállításban:

Simon — Kőműves, Béldi — Kalmár, Lágler, Honti — Karácsonyi, Horváth II, Szendrődi, Opata II, Csutorás.

Az olimpiai B) 9:2-re nyert. Azután az olimpiai A) csapat állt ki a BLASz I. osztályú válogatottja ellen, amelyet *Gárdonyi-Gefáhl Henrik* és *Mandik* Béla jelölt ki. Az olimpiai csapat így állt fel:

Régi — Kőműves, Berta — Honti, Bonyhai, Pósa — Soproni, Kiss, Keszei II, Bérczes, Tóth II. Az olimpiai csapat váratlanul gyengén játszott, s csak keservesen tudott győzni 3:2-re.

Az edzés után a következő 17 játékost jelölték ki a végső, utazási keretbe:

kapusok: *Régi, Simon;*
hátvédek: *Kovács, Berta, Kőműves;*
fedezetek: *Kalmár, Honti, Lágler, Bonyhai, Király;*
csatárok: *Soproni, Kiss, Keszei II, Kállai, Bérczes, Csutorás, Karácsonyi.*

Akik itthonmaradtak . . .

Megállapítható tehát, hogy többek között — csekélység! — a következő játékosokat mellőzték:

Szulik — Olajkár, Tátrai — Selmeczi, (Pázmándy), Sárosi III, (Baróti), Pósa — Szánthó, Kolláth, Zsengellér, Paar (Gazdag), G. Tóth.

Aki ismeri az olimpiai utáni évek futballtörténetét, tudja, mit jelentettek a magyar sportban ezek a játékosok, s nyilván elgondolkozik a *Zsarnóczay — Vághy — Lénárt — Opata* bizottság válogatásán.

Július 31-én indult útnak a magyar válogatott csapat. De előzőleg még felfigyelhettek volna — de persze nem figyeltek fel — a hazatért Phöbus középcsatárának, *Solti IV*-nek a nyilatkozatára: A jeles játékos ezt mondta:

— *Kétszer játszottam a Phöbusban a lengyel olimpiai válogatott ellen. Tipikus támadó csapatot ismertünk meg benne. Szinte hét emberrel támadnak, mert az öt csatár mellé a két szélsőfedezet is felhúzódik. A középfedezet viszont hátramarad: szinte végig a nyakamon lógott!...*

Solti nem értette még tisztán, de lényegileg megmondta: *a lengyelek háromhátvédes támadó rendszerben futballoztak.*

Váratlan vereség, mindjárt az elején

Augusztus 3-án kezdődött meg a labdarúgó olimpia. Norvégia könnyen verte Törökországot, Olaszország csak nagy keservesen az Egyesült Államokat, igaz, hogy — *Rava* kiállítása miatt — a II. félidőben végig 10 emberrel játszottak. Másnap Németország 9:0-ra verte Luxemburgot, Japán pedig — hatalmas meglepetésre — 3:2-re a svédeket. Szinte sajnáltuk és megmosolyogtuk őket. Mire eljött augusztus 5-e.

És 3:0-ra kikaptunk a lengyelektől. Az olasz *Scorzoni* vezette, két egyiptomi volt a partjelző, *Kállai* a csapatkapitány, s ez az összeállítás:

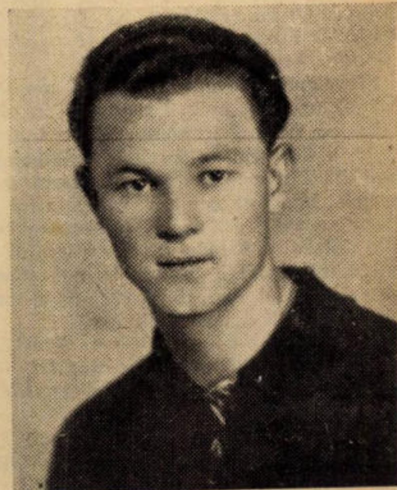
Régi — Kovács I, Berta — Lágler, Bonyhai, Király — Soproni II, Kiss, Kállai, Bérczes, Csutorás.

Két fedezetük, *Dytko* és *Kotlarczik* lőtte az első két gólt — védelmünk szerint mind a kettőt lesről... A második félidőben *Bérczes* megsérült és utána *God* révén még egy gólt lőttek a lengyelek. A 47. percben. Mert *Bérczes* sérülése miatt 3 percet hosszabbított a játékvezető. A magyar csapat rendkívül lelkesen játszott a roppant kemény, sőt durva mérkőzésen, — de nem győzhetett, mert gyengébb volt. A lengyelek már ekkor átvették az angol profik elveit: három előretolt csatárral, három

hátravont hátvéddel játszottak, s a két fedezet és a két összekötő, a „bűvös négyszög" inkább támadó, vagy legalább is előkészítő szerepet töltött be, semmint védőt. Mi még a régi modorban játszottunk, *Bonyhai* támadó középfedezetet — szépen, de szabadon hagyva az ellenfél középcsatárát, a nagyszerű *Petereket;* majd a vele cserélő balösszekötőt, a még jobb *Godot.*

A lengyelek azután legyőzték az angolokat is, majd kikaptak az osztrákoktól és — a harmadik helyért — a norvégoktól is. A döntőbe az olasz és az osztrák csapat került. Az olaszok győztek, 2:1-re. Csapatuk tagjai: *Venturini* (Sampdoria), a *Foni—Rava* pár (Juventus), *Baldo* (Lazio), *Piccini* (Fiorentina), *Locatelli* (Ambrosiana), *Frossi* (Ambrosiana), *Marchini* (Lucchese), *Bertoni* (Pisa), *Biagi* (Pisa) és *Gabriotti* (Lazio) nevével hamarosan a nagyválogatottban is sűrűn találkozhattunk...

Kállai Lipót

Az olimpiai torna részletes eredménye:

Norvégia 4 – Törökország 0	Norvégia 2 – Németország 0	Norvégia 1 – Olaszország 2	Olaszország 2 – Ausztria 1
Németország 9 – Luxembourg 0	Japán 0 – Olaszország 8	Ausztria 3 – Lengyelország 1	
Svédország 2 – Japán 3	Peru — – Ausztria —		
Olaszország 1 – Egyesült Államok 0	Anglia 4 – Lengyelország 5		
Peru 7 – Finnország 3			
Egyiptom 1 – Ausztria 3			
Anglia 2 – Kína 0			
Lengyelország 3 – Magyarország 0			

A 3. helyért Norvégia 3:2-re verte Lengyelországot. Végeredmény: *1. Olaszország, 2. Ausztria, 3. Norvégia.*

Peru először legyőzte Ausztriát, úgy, hogy a mérkőzés a szabályos időben 2:2-re végződött, s a hosszabbításban Peru még két gólt lőtt (4:2). Ausztria óvott, mert perui nézők és szurkolók a meghosszabbítás alatt berohantak a pályára és bántalmazták az osztrák játékosokat. A döntő-bíróság elrendelte a botrányba fulladt mérkőzés újrajátszását, — de erre Peru nem volt hajlandó kiállni. Ezért törölték a részvevők közül.

Az olasz—norvég mérkőzés is csak hosszabbításban dőlt el (1:1 után) az olaszok javára. Ezt a mérkőzést magyar játékvezető *(Hertzka* Pál) vezette. Szereplése tekinthető az egyetlen sikerünknek ezen a futball olimpián.

(H. L.)

Balhátvéd a mártógépnél

(Néhány szó a Kinizsi Keksz SK-ról)

Kis csapat a Kinizsi Keksz SK, nem világhírű játékosok a csapat tagjai, még csak nem is a budapesti I. osztályban szerepel, hanem a kerületi III. osztályban. A csapatot mégis sokan szeretik, nemcsak a gyár (mármint a Budapesti Keksz- és Ostyagyár) dolgozói, hanem a X. kerület lakói közül is.

— *Két évvel ezelőtt* — meséli *Kuhár* Antal sportköri elnök — *megnyertük a sportszerűségi versenyt s akkor a II. osztályba osztottak be bennünket. Ez bizony rossz húzásnak bizonyult a kerületi TSB részéről, mert a csapat nem volt kellően felkészítve a második osztály fokozott követelményeire. Egyik balsiker a másikat követte, a játékosok önbizalma megingott, visszaestünk a III. osztályba.*

A III. osztályban viszont egyik-másik játékos viselkedésével voltak kisebb bajok. Ez év elejétől kezdve *Kapta* Ferencet, az egykori kiváló játékost hívták meg edzőnek, aki hamarosan „rendbehozta" a gárdát. A csapatszellem hetek alatt nagyot javult, előnyösen változott a játékosok egymáshoz való viszonya, s *mindez hamarosan meglátszott az eredményeken is.* Ma már az élcsoportban van a csapat és sportszerű, lelkes játékával méltán rászolgál a közönség *„hajrá, Bukeksz!"* biztatására.

— *A Kőbányai Sörgyár Halom utcai pályáján játszunk* — mondja a sportköri elnök — *s ezzel kapcsolatban egy kis panaszunk van. Mint testvér-sportkörnek, igen magas pályabért kell fizetnünk, pedig ebből a többezer forintból de sok felszerelési tárgyat tudnánk vásárolni a játékosoknak! Reméljük, hogy a helyzet rövidesen kedvezően megváltozik, s akkor több jut a szertárunk kiegészítésére is.*

A csapat már lelkesen készül az őszi idényre. A játékosok általában szorgalmasak, s ami még fontosabb, nincs panasz rájuk a munkahelyükön sem. A 30-on felüli *Kalaman* Ferenc, a csapat egyik fedezete például az ostyasütő részleg szerelője, az ugyancsak 30 éves *Izsáki* István balfedezet pedig kőműves a karbantartó részlegnél. *Zsoldos* Imre, az együttes 27 éves balhátvédje a mártógépnél dolgozik — kiválóan.

— *A csapat intézőjét is eredményesen helyettesítette Zsoldos Imre* — mondják róla —, *amikor az hónapokig távol volt.*

Dicséri a sportköri elnök *Szabó* Józsefet, a csapat húszéves balszélsőjét is, aki a karbantartó részleg dolgozója. A Szabó-gyerek tavaly még nem úgy viselkedett, ahogyan fiatal sportolóhoz illik, de *Kapta* edző nemcsak a játékosok technikai és taktikai készségének a fokozásán fáradozott, hanem sokat beszélgetett egyenként is a fiúkkal, családi körülményeikről, magánéletükről, személyes problémáikról. *Szabó Jóska megváltozásában is szerepe van az edző jó nevelőmunkájának ...*

A csapat egyik erőssége még a fiatal, 21 éves *Schneider* Károly, aki egyformán jól játszik középhátvédet és jobbhátvédet. A gyárban is a legjobb munkások közé tartozik, pedig nem könnyű a dolga: a cukorkagyártáson dolgozik, általában nagy hőségben.

— *A napi munka után valóban felüdülést jelentenek számunkra a hétközi edzések* — mondja a fiatal hátvéd.

Schuck Ferenc intéző a szakosztály egyik leglelkesebb tagja, minden szabadidejében a csapat érdekében dolgozik. Mint a játékosoktól és szurkolóktól halljuk, a vállalat vezetői is szívükön viselik a csapat sorsát, *Kovács* Zoltán főmérnök éppenúgy, mint *Schütz* János, a termelési osztály vezetője, vagy *Simkó* Ferenc ÜB-elnök. Minden mérkőzésen együtt szurkolnak a csapatnak a gyár dolgozóival. *Lencz* József főportás például ezt mondja:

— *Én is szeretem a csapatot, de Petrényi Pali kollégám még nálam is jobban. Sokszor megtettem neki, hogy cseréltem vele, amikor ő lett volna ügyeletes a mérkőzés időpontjában.*

Kovács János bácsi helyeslően bólogat:

—*Jól is teszitek, ha szurkoltok a gyerekeknek. Megérdemlik. No meg az egész családnak jó szórakozást jelent egy-egy bajnoki mérkőzés.*

Egyszóval: így él, sportol és dolgozik a „Bukeksz" labdarúgó-csapata. Csak azt a pályabér-kérdést meg lehetne oldani valahogyan ...

— cs.

Az NB I. nagytabellája

(1956. augusztus 26-án)

	Bp. Vörös Lobogó	Bp. Kinizsi	Bp. Honvéd	Bp. Dózsa	Bp. Vasas	Csepeli Vasas	Tatabányai Bányász	Dorogi Bányász	Salgótarjáni Bányász	Pécsi Dózsa	Szegedi Haladás	Szombathelyi Törekvés
Bp. Vörös Lobogó		2:6 3:2	3:2	1:1		0:0 0:0	3:0 1:0	1:0	6:0 2:3	3:1 4:2	1:1 6:0	2:1
Bp. Kinizsi	6:2 2:3		1:2 2:3	0:0 1:1	0:1 2:1	2:2	3:2 1:1	2:2 3:1	1:1	3:1 1:0	3:0 1:2	1:0 1:2
Bp. Honvéd	2:3	2:1 3:2		1:0 1:0	2:2	2:1 7:1	2:2 0:1	0:1 3:0	2:1 2:4	2:3	4:0 5:2	2:1 6:1
Bp. Dózsa	1:1	0:0 1:1	0:1 0:1		0:1 4:3	2:1 3:2	0:2 0:0	1:3	0:1 1;0	1:0 1:0	1:0 5:4	2:1 3:0
Bp. Vasas		1:0 1:2	2:2	1:0 3:4		3:3	1:1 3:1	3:3 4:0	1:3	2:0 0:0		0:0 1:3
Csepeli Vasas	0:0 0:0	2:2	1:2 1:7	1:2 2:3	3:3		0:0 0:0	1:0 1:0	0:1 2:0	2:0 1:0	4:1 1:1	0:1 1:1
Tatabányai Bányász	0:3 0:1	2:3 1:1	2:2 1:0	2:0 0:0	1:1 1:3	0:0 0:0		2:3 1:1	2:1 1:1	1:3	1:0	3:2 0:1
Dorogi Bányász	0:1	2:2 1:3	1:0 0:3	3:1 :	3:3 0:4	0:1 0:1	3:2 1:1		0:1 0:0	0:2 1:1	1:2 ~~0:3~~	1:2 3:0
Salgótarjáni Bányász	0:6 3:2	1:1	1:2 4:2	1:0 0:1	3:1 :	1:0 0:2	1:2 1:1	1:0 0:0		6:0 2:2	0:0 2:1	2:0 :
Pécsi Dózsa	1:3 2:4	1:3 0:1	3:2	0:1 0:1	0:2 0:0	0:2 0:1	3:1	2:0 1:1	0:6 2:2		2:1 0:2	1:0
Szegedi Haladás	1:1 0:6	0:3 2:1	0:4 2:5	0:1 4:5		1:4 1:1	0:1	2:1 ~~3:0~~	0:0 1:2	1:2 2:0		2:1 1:1
Szombathelyi Törekvés	1:2	0:1 1:2	1:2 1:6	1:2 0:3	0:0 3:1	1:0 1:1	2:3 1:0	2:1 1:3	0:2	0:1	1:2 1:1	

Ez is világcsúcs!

Valdemar *Petersen*, valamikor sokszoros válogatott volt a dán együttesben. A most 80-ik születésnapját ünneplő *Petersen* bácsi már 1912-ben — miután kiöregedett a játékból — elvállalta egyesülete, a *Boldklubben Frem* ifjúsági csapatának edzői tisztét. Bár ma már nem edzősködik, taktikai tanácsaival sokszor kisegíti a fiatal edzőket.

18 csapat szerepel az őszi idénytől kezdve a holland labdarúgó bajnokság I. osztályában.

*

Az egyiptomi válogatott részére csehszlovák edzőt szerződtettek. Az új edző szeptember elsején kezdi meg munkáját Egyiptomban.

Falusi Labdarúgó Kupát írt ki a szekszárdi járási tanács. A kupamérkőzéseken olyan községi csapatok vehetnek részt, amelyek sem a járási, sem a megyei bajnokságban nem szerepelnek. Csak olyanok játszhatnak, akik minősítési igazolvánnyal vagy játékengedéllyel nem rendelkeznek.

Kopa, a franciák kiváló középcsatára — párizsi hír szerint — vagy a Real Madridhoz, vagy a Milanhoz szerződik.

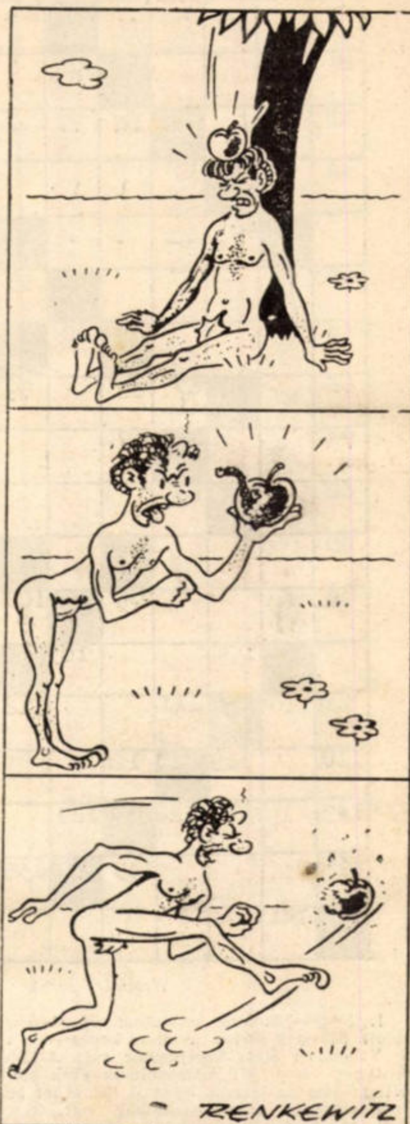

A svájci bajnokság góllövő-listájának végeredménye: 1. Vuko (Grasshoppers, otthon 20, idegenben 13) 33 gól, 2—3. Ballaman (Grasshoppers, 12+7) 19 gól és Antenen (Chaux-de-Fonds, 16+3) 19 gól.

Újlaki József, a franciaországi Nice magyar származású válogatott csatára mégis marad a Nice-ben. Úgy volt, hogy Torinóba megy, de a sokmillió francia frankos „fájdalomdíj" után rájött, hogy mégis „izzó francia szív" dobog az inge alatt. Így aztán — legalábbis ebben az évben — marad...

Az első rúgás

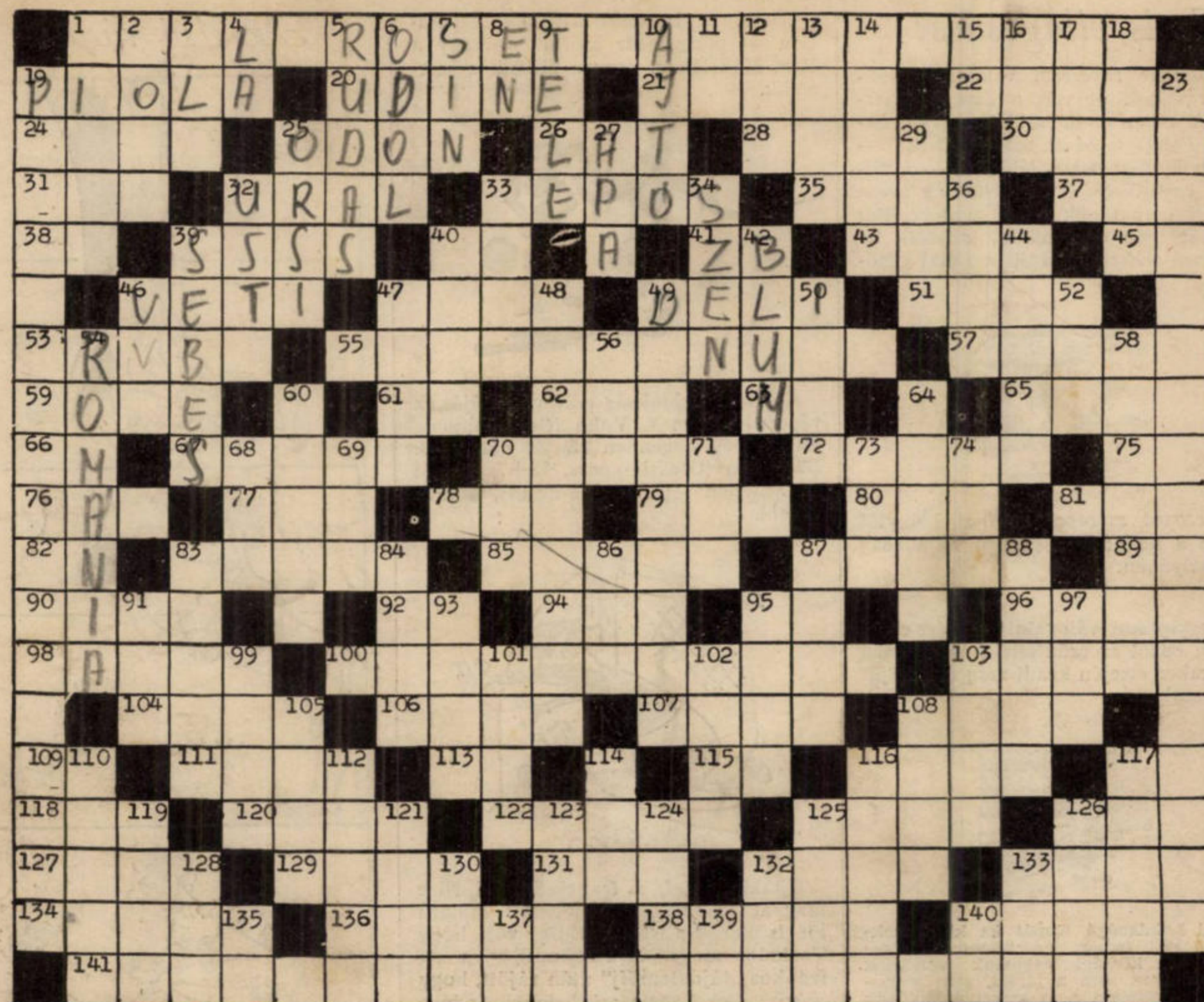

Válogatott csapatunk idei felkészüléséről. A lengyelek elleni mérkőzés előtt Nagykőrösön, a helyi Kinizsivel játszott válogatott együttesünk. Baloldalt a magyar válogatott, jobboldalt a Nagykőrösi Kinizsi.

Egy különleges gól

Sportínyencek ezer és egy különös, szokatlan gólról tudnak. Egy nyugatnémet mérkőzésen azonban *olyan csodabogár* döntötte el a mérkőzés sorsát, amilyet *aligha jegyeztek fel eddig a sport évkönyveiben.* A mérkőzés gólnélküli döntetlenre állt, amikor *Horst,* a Hermühlheim kapusa kidobással hozta játékba a labdát. Rosszul célzott és fejen találta az ellenfél háttal álló középcsatárát. *A csatár tarkójáról bombaként vágódott a labda Horts hálójába.*

Négy csapatra való játékos!

Vízszintes sorok

1. Négy—háromra kikaptunk az olaszoktól, majdnem 30 évvel ezelőtt. Ebben a sorban az olasz kapus és a két hátvéd neve szerepel. 19. Válogatott olasz középcsatár volt, 1933-ban is játszott ellenünk. 20. Olasz város. 21. A harmincas évek elején válogatott centerünk volt, például az olaszok ellen is. 22. Állat belső része. 24. Az 1931-es olasz-magyaron a balösszekötőnk volt. 25. Régi várkastély jelzője lehet. 26. Régi súlymérték. 28. Menyasszonyom! 30. Jobbfedezet volt az 1937—38-as Nemzeti csapatában. 31. Étlen élet! 32. Hegység a Szovjetunióban. 33. Az 1911-es olasz-magyaron a kapusunk volt. 35. Pozitív elektród. 37. Fájó valami. 38. Vagy, angolul. — 39. Azonos betűk. 40. Nem tegnap. 41. ZB. 43. Papírra vetem. 45. Molibdén vegyjele. 46. A jósnő teszi a kártyával. 47. A Tatabányai Bányász csatára. 49. Bei dem — összevonva. 51. Fúvós hangszer. 53. Olasz kapus, sokszor volt ellenünk válogatott. 55. Két magyar csatár a 4 : 3-as olasz—magyarról. 57. Zúdítsa! 59. Tan. 61. Az olasz C-dur skála első hangja. 62. Fül, angolul. 63. Arany, idegen nyelven. 65. Bűzlik, szaga van — latinul. 66. Mutató névmás. 67. Válogatott kapusunk a 30-as években. 70. Egykori kiváló csehszlovák játékvezető. 72. A 4 : 3-as meccs magyar jobbszélsője, magyarosított nevén. 75. NT. 76. Kertész közepe. 77. Szovjet folyó. 78. Az erő fizikai mértékegysége. 79. Kárára van. 80. Kerék — Bécsben. 81. Vonatkozó névmás 82. Illés Béla igéje. 83. Salgótarjáni csatár. 85. Névelős román aprópénz. 87. Hatalmas pofont ad neki. 89. Igekötő. 90. Győr folyója. 92. Egyiptomi napisten volt. 94. ESY. 95. Olasz névelő. 96. Fogyassza el! 98. Egzotikus patás állat, a zsiráf-félék egyik ritka faja. 100. Válogatott balfedezetünk a harmincas években és válogatott balszélsőnk a 20-as, 30-as években. 103. Tevőleges. 104. A 113. vízszintessel együtt a 4 : 3-as meccs középfedezete. 106. E-vel a végén: Norvégia norvég neve. 107. Ecsettel dolgozik. 108. Utolsó betűje híján: párizsi színház. 109. Német személyes névmás. 111. — made man. 115. Ásvány. 116. Válogatott szombathelyi hátvéd volt. 117. A calcium vegyjele. 118. Fordított mutatószó, tárgyesetben. 120. Rajongásig szeret, sőt még jobban. 122. Sorra felakaszt. 125. Király, szerbül. 126. A halottakról vagy ezt, vagy semmit. 127. Sok — fokozva. 129. A kérdés: vajon a lélek mérnöke? 131. Levegő, több idegen nyelven. 132. Becézett női név. 133. Grófság Angliában. 134. Idegen női vév. 136. A 4 : 3-as meccs kapusa (utolsó kockában két betű). 198. Az arabok istene. 140. A Bp. Vörös Lobogó tartalékcsatára. 141. A 4 : 3-as meccs olasz jobb- és középfedezete (a középső zárt kockába kötőjelet tegyünk).

Függőleges sorok

1. Angol kikötőváros. 2. Volt, latinul. 3. Ügyvéd keres rajta. 4. Korlátrész! 5. Válogatott hátvédünk volt, pl. 1947-ben az olaszok ellen. 6. Fogkrém márka. 7. Vonat fut rajta. 8. Kiejtett mássalhangzó. 9. Csordultig! 10. Kinyitják, becsukják. 11. Fácánrész! 12. A 24. vízsz. első három betűje. 13. Nyeregbe ül: — pattan. 14. Egy ázsiai államba való. 15. Kapa része. 16. Tanács, németül. 17. Agyonbecézett női név. 18. Egyiptomi válogatott játékos volt. 19.. A 4 : 3-as mérkőzés olasz jobb- és balösszekötője. 23. A 4 : 3-as meccs olasz középcsatára és balösszekötője. 25. Colaussi előtt az olaszok válogatott balszélsője volt. 27. Szülő. 29. Hét évvel ezelőtt az olaszok válogatott kapusa volt ellenünk. 32. — nad Labem (csehszlovákiai helység). 33. Régi cipő. 34. Éktelen tüzelőanyag! 36. 1910-ben jobbösszekötőnk volt az olaszok ellen. 39. Az MTK-Hungária egykori fedezete. 40. Sokat akar (például evésben). 42. Válogatott jobbfedezetünk volt 1910-ben. 44. Kossuth Lajos születési helye. 46. Három római szám, kettő belőlük azonos. 47. Kiváló tornásznőnk. 48. A 4 : 3-as meccs magyar jobbhátvédje. 49. Ugyanennek a mérkőzésnek a magyar jobbfedezete, keresztnevének kezdőbetűjével. 50. Vízbe beleenged, beletart. 52. Kevert régi súlymérték. 54. Szomszéd nép. 56. Rakpart, németül. 58. A 4 : 3-as meccs magyar balhátvédje, keresztnevének kezdőbetűjével. 60. A 4 : 3-as meccs magyar jobbösszekötője (utolsó kockában kettősbetű). 64. Angol válogatott középcsatár a 30-as években. 68. Forditva ízesíti az ételt! 69. Egykori első osztályú csapat 1909—10-ben és 10—11-ben negyedik volt a bajnokságban. 70. Kérdőnévmás, névelővel a végén. 71. Három, oroszul. 73. Svéd váltópénz. 74. Pusztaság, németül. 83. Francia író a századfordulón. 84. Állam, közelkeleten. 86 Hamu, angolul. 87. Svájci szabadsághős, fordítva. 88. Részemre. **91. Hüvelyes.** 93. Tenger (a 113. sz. kockában levő betűvel együtt). 95. Válogatott kapusunk volt 1907-ben. 97. Az MHK szovjet példája. 99. Két római egyes között egy kicsinyítő képző! 101. Operarészlet lehet. 102. Tunya, lusta. 103. Ritka női név. 105. Olasz válogatott középfedezet 1940-ből. 108. Kisiparos. 110. Üdítő ital. 112. Egyiptom egykori uralkodóinak neve. 114. Tünemény jelzője lehet. 116. A 4 : 3-as meccs magyar balfedezete. 117. Ugyanennek a mérkőzésnek az olasz jobbszélsője. 119. Négylábú állatai. 121. Nem síkság, nem is hegy. 123. Olasz válogatott középcsatár 1953-ban (3. kockában két betű). 124. Mohamedán nép. 125. Amerikai négerüldöző csoport egyik neve. 126. Francia férfinév. 128. Liebner része. 130. Csehszlovák motorkerékpár márka. 132. A 120., 87. és 5. sz. sorok kezdőbetűi. 133. Szovjet kalapácsvető nevének első három betűje. 135. És, franciául. 137. Fordított tiltószó. 139. Igekötő. 140. Latin prepozíció.

Felelős kiadó: a Sport Lap- és Könyvkiadó Vállalat igazgatója.
Állami Nyomda, Bp., I., Kapisztrán tér 1. — 1956. 6000 pl. 3798/2. Felelős vezető: Koltai Ferenc